

Guerlain Parfumerie française de Luxe
 Le monde élégant et fashionable de Paris se sert : 6557
 Eau de Cologne Impériale, Sapoceti, savon spécial;
 Crème de Fraîses et Poudre de Cypris pour le teint;
 Extraits pour le mouchoir et la vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose pour les cheveux.

Schweiczi himzések gyári raktára
 Budapest, F. kerület, József-tér 10. szám.

Nagy választék raktár himzésekben szallagok betétek, ruhák. Különlegesség legfinomabb angol Madapolamban mennyasszonyi kelengyék részére. Selyem, bársony és gyapjú szövetek megrendelésre himzestetnek.

SZABADALMAKAT (Patente). Kioszk-
 zól, védjegyeket és
 mintákat belajstro-
 mostat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek
 mellett, RETHY JÁNOS, nemzetközi szaba-
 dalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám.
 (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12 7011
 Bécs, VIII/L. Kaiserstrasse 62.
 Karácsonyi és újévi ajándékok, fény-
 képzési készülékek, Diaphani képek,
 keretesekek, passepartoutok és képállványok
 a legfinomabb és legolcsóbb kivitelben.
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfdívat- és fehérnemű-raktára.
 BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
 VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Telefon. Árjegyzék bérmentve.
 Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek. 6919

Kinek van szeplője?
 vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcon? Az teljes bis-
 tonsággal fordulhat annak eltüntetésé végett a **villághírű**
Seraül arczenőcsőhöz,
 mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot
 hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdövé
 teszi. — 1 téglély ára 70 kr. — Postán franko külvé
 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.
 Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész ur-
 nál, Egger-féle Nádor gyógyszerárban valamint
 minden magyarországi gyógyszerárban. 6903
 Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Ujdonságok selymekelmékben
 ugymint fehér, fekete és mindenféle más színben gyári árakon, a
 vilódság és tartósságért való jótállás mellett, méterenkint 35 krtól
 18 frtig portó és vámmentesen házhoz szállítatunk. Magánok
 számára a legjobb, közvetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer
 előmerő irat. Minták franko. Svájcban leválpporto kétszeres.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 6961 selymekelme gyárak szövetsége Zürich.
 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Váljunk el
 az eddig használt értéktelen szerektől. Köhögésnél,
 rekedtségűnél, a torok és légzőszervi szervek minden zava-
 rínál teljes biztonságga hatnak
EGGER MELLPASZTILLÁI.
 Ezekre menő hálaíratok rendelkezésre.
 Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próba-
 doboz 25 kr.
 Kaphatók minden gyógyszerárban. — Főraktár:
Egger-féle gyógyszerár a «Nádorhoz»
 Budapest, Váci-körút 17. 6968

Páris 1889. **Kitüntette** Brüsszel 1891.
 Genf 1889. Béc 1891.
 1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetememes gyomorpor
 Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse
 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja.
 Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
 res, még idült gyomorbajoknál is.
 Szállít próbára ingyen, csupán a viteldji meg-
 térítése mellett, berlini főraktárból.
 Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
 Raktár:
Budapesten: Török József gyógysz.
 király-utca 12. szám. 6992

SZEP
 asszony a föld gyöngye.
 Azért használjon minden hölgy:
Diana arczenőcsőt, mely teljesen ár-
 celt, legbiztosabban finomított és szőpítő szer.
 Legjobb eredményel használhatik minden
 bőrbetegség és bőrtisztálanság u. m.: kiütés,
 szeplő, májfolt stb. ellen.
 Egy téglély ára 50 krajczár.
Viora szépségtej. Tejszerű folyadék,
 mosdóvíz. Az arcnak szép fehér és hűde színt
 ad és ezt puhává teszi, eltávolít és óvja min-
 den arctisztálanságtól. Nagyon kedvelt hölgy-
 kozmetikum.
 Egy üveg ára 70 krajczár.
Ibolya kézmosópor. A kéznek bár-
 szőp fehér színt ad. Doboz ára 60 kr.
 Használati utasítások mellékelve vannak.
 Főraktár a készítőnél
SZEGHY SÁNDOR gyógysz.
 SZEGZÁRDON. 6873
 Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárban.
SZEPSEG!

Cacao van Houten
 E gyártmány kitünősége magyarázza meg annak
 rendkívüli kelendőségét. 6989

Berndorfi fémáru-gyár.
 Raktár:
 Budapest, Kristóf-tér és
 Váci-utca sarkán.
 Gyártmányok:
 Alpacca-ezüst, china-ezüst és
 alpacca-ból:
 u. m. étszerek, asztaltöríté-
 kek minden kivitelben: gyer-
 tyá- és gyufa-tartók, tea-
 kannák, tea-szűrők, magán-
 házak, szállodák, vendéglők
 és kávéházak részére.
 Kelengye-cassetták.
 Szabadalmiszott. 7032
 tiszta nikkelt fűző-edények.
 Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Kwizda-Fluid
 A kigyó
 védjeggyel.
 Régi óhíri anti-
 tikus-cosmetikai
 szer (dörzsölésre) az
 emberi test ideg-
 nek és izmainak
 erős és rugó-ony-
 nyá tételére.
 Ár:
 1/4 palack 1 frt.
 Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható
 minden gyógyszerárban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszerár, Korneuburg, Bécs mellett.
 Szőjegy, csizmap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Nincs többé köhögés!
 Tudó- és gégebajban szenvedők
 részére.
 Med. univ. **Dr. FÁYKISS KÁROLY**
 szepesi kárpáti gyógyfűkivonata
 1 üveg 75 kr., ozunkorkák egy doboz 35 kr.,
 tea 1 csomag 50 kr., egy litr próbacsomag
 25 kr., 30 év óta a legjobb eredménnyel használhatik
 köhögés, rekedtség, hurut, lőkhurut,
 influenza, lélegzőszervi akadályoknál, oldalsó-
 szurkásnál, tüdőgyulladásnál és idült
 hörghurutnál. 7025
 Kapható Koller Testvérek a «Nagy Kristóf»-hoz
 címzett gyógyszerárban, Budapesten, IV. ker.
 Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán.

SIKKES EGYENRUHÁKAT
 tábornokoknak, tisztéknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek,
 rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és **anyakönyvvezetőknék** készítenek
BLUM ÉS TÁRSA Ó császári és királyi Fensége
 József főherczeg udvari szállítói.
BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033
 Árjegyzékek készséggel küldetnek. Pontos címre figyelni tessék.
 Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

52. SZÁM. 1896. BUDAPEST, DECEMBER 27. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetés feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együt. félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Kétfoldi előfizetéshez a postailag meghatározott viteldji is csatolandó.

A RÉGI S A MAI KARÁCSONY-ESTE.
 GYERMEKKOROM emlékeiből, — melyeket öreg koromban homályosuló szemekkel csak mintegy fátyolon át láthatok, — egy bájos, kedves kép tűnik fel előttem, melyet soha sem felelthetek el: a betlehemesek járása. Karácsony estéje volt; künn ropogott a hó a járó-kelők lábai alatt, mi szorongva ültünk a meleg szobában, feszült várakozásban: apánk, anyánk körül a gyermekek, kik közt a második én vol-

tam, 7—8 éves. Öt óra tájt, már sötét éjszakában, ének hangzott s közelgő lépések kopogása az utcáról. Egyszerű házuk, szobánk utczára néző ablakához siettünk, szinte rohantunk s az éji homályban kivehettük a közeledő csoportot, mert kezeikben lámpással közeledtek hatan-heten, utzagyerek riong csoportjától kísérve. Az ének egyre közelebb hangzott, s már szővegét is kivehettük (könyv nélkül is tudtuk), «Krisztus urunknak áldott születésén», s mikor a menet oda érkezett, az ajtóhoz szaladtunk, hogy a

várva várt vendégeket bebecsásuk. Kiseb-
 nagyobb fiúk voltak, pásztorbűbában, kuca-
 val fejkön, lámpákat s egyebet fogva kezök-
 ben, s köztök három szalásabb legényke, arany-
 papír sujtásos palástköpenyt viselve vállukon,
 fejkön vastag papírból kanyarított s arany-
 papírral bevont koronát, kenderből készült s
 keblőkre omló szürke szakállal. A betlehemi
 pásztorok s a napkeleti böles királyok! —
 mert az írásbeli mesét már jól ismertük. A leg-
 öregebbnek álcázott juhász egy bárkaforma

KARÁCSONY ESTÉJÉN. Jantyk Máttyás rajza.

deszka-alkotmányt hozott karjain, melynek egyik oldalán nyílt belsejében, fagyúgyertyák-tól világított jászolforma böleső állt s benne fából vagy viaszból kis baba, a most született Jézuska. A jászolos bárkát letették az asztalra s körül állva, az angyalok leszálltáról szóló dicsőretet karban énekelték; majd az öreg juhász félkomoly, féltréfás párbeszédet folytatott fiatalabb társaival a csodás történet körül, s egyikök egy bárányforma alakkal előlépve, letérdelt a jászol előtt s báránykáját ajándékképp nyújtotta a kis Jézusának. Most egymás után lépett elő a három király, elmondva, hogy Keletről jönnek, csillag által híva s vezetve s a jászol lábához letették hódoló ajándékaikat a most született király bölesője elé, tömjén, mirha és arany nével nevezve azokat. Ez volt, különböző változatokkal, az apaiktól és öseiktől örökölt „mysterium”, mely valódi mysteriumként hatott gyermeki képzeletükre. Aztán összeszedték holmijaikat s csöndesen várta a magok ajándékát is a szép kis színjátékért, a mit kalácsonban, talán egy korty borban is és minden esetre néhány garasban — meg is kapva, hálálkodással mentek tovább, hogy az utcasoron minden házból bemutatásuk s ismételve eljátszzák sokszor látott, de soha meg nem űnt színjátékukat.

Ez volt a karácsony-est gyermekünnepe — százados magyar szokás szerint, melyet ma már inkább csak a múlt századokból fenmaradt karácsonyi mysterium-szövegek tartanak fenn. Nekünk gyermekeknek ez volt a karácsonyajándék, — mert akkor, ezelőtt 50—60 évvel, legalább Erdélyben, még a városokban is — pl. Enyeden, a hol mi laktunk, még a művelt úri házakban sem volt híre, se hamva a mostani karácsonyának. Ez az új szokás az északról Európából s hazánkba közvetlenül Németországból jött be. A karácsonyi mysterium-játék faluhelyt s vidéken talán ma is fentartja még magát, de már kiveszendőben, s helyét mindenütt, még az egyszerűbb házakban is a karácsonyfa foglalta el, mely a gazdagabbak palotáiban, kastélyokban vakító fényvel pompáz.

Mi a különbség a kettő között? Akkor a pásztorok és a királyok a ma született kis Jézusnak hoztak ajándékokat, tehetségük szerint — báránykát s aranyat, tömjént és mirhát; és jámbor gyermek-szolgáinak adtak ajándékokat a gyermekek. (A család gyermekei akkor, az új-évre viradó reggelen párnájuk alatt találták az „angyal ajándékait.”) Most a Jézuska hoz drága ajándékokat a jó gyermekeknek, miknek öröme egy magára állított fényű ágairól gyertyák lobogása hint fényt.

De mind a két szokás és mód csak ajándékok, szív és szeretet ajándékai körül forog. A menyeyi ajándékért — a Megváltó eljövételére — vizionás a pásztorok és napkeleti királyok ajándéka; s a karácsonyfa és alá helyezett drága (a gyermekeknek minden drága!) ajándékokért a bőkezű Jézus vár tőlök vizionást. Legyetek jók, szelídek és engedelmek! Vizionozatok szeretettel Jézus szerelmét s fizessetek jóval az általa földre hozott menyeyi jókért.

De ma a karácsonyfa nemesek a gazdagok palotáiban, a jobb módú középrend lakóházai-ban, sőt a nem egészen szegények viskóiban emelkedik, s hinti szét enyhe, vidító fényét. Kijut az az árvának, az egészen tehetetlen, ruhátlan s éhező szegények gyermekeinek is, a jótékony egyesületek s intézmények kezeiből, hogy azok is részesüljenek a karácsonyi örömből s érezzék a betlehemi éjszakai megvilágító menyeyi fény édességét. Didergő tagjaikra egy darab meleg ruhát, meztelen lábaikra egy pár jó cipőt vagy csizmát, táplálásukra egy pár jés falatot, örömlükre egy képes könyvet vagy játékszer kapnak, s szegény szülei is örömmel telnek el, hogy a mit ők nem adhatnak, — jótékony szívek a Jézus nevében s az ő szerelméből pótolják ki azt.

Jó és szép volna ez új szokás mellett a régi jó nemzeti hagyományt is megőrizni és fentartani: már csak a gyermeki képzelet variáns táplálása is. De ha mind a kettőt egyesíteni nem lehet, — részemről gyermeki édes bábujás emlékeim ellenére: a nemes jöltevis s a nyomoron segítés mai módszerét s eljárását fogadom el a nemes női szívek, a gyöngéd női kesz jótékony-ságából.

Mert a család otthonában a karácsonyfa is ugyanazt a varázst gyakorolja az ártatlan gyer-

mekek képzeletére és kedélyére, a szegények s hajléktalanok és ruhátlanok pedig csak így érezhetik a Krisztus szerelmét s vehetik el ajándékait jöltevis kezek által.

Szász Károly.

KARÁCSONY ESTÉJÉN.

Janyik Mátyas rajzához.

A gyerekek vagy három hét óta minden nap megnézték már a kalendárjomban: ugyan, mikor is lesz hát az a karácsony? De hiába nézegeték, csak a hónap utolsójában mutatkozott biz az; a papa fali naptárja, meg a másik is mind csak azt mutatta, sőt a világban jártas-keletes s nagy tekintélynek örvendő János kocsis is csak azt erősítette. Nem esoda aztán, ha a kis Erzsike kifakadt: Ugyan hogy tehette már az a kalendárjomesináló olyan későre a karácsonyt, hiszen éppen úgy tehette volna előbbre is!

No, de hát lassacskán mégis csak elkövetkezett a nagy ünnepnap estéje; a mit a gyerekek azért vártak olyan nehezen, mert a mama még az őszön megígérte nekik, hogy ha jók lesznek, hát karácsonyfa lesz.

S csakugyan már egész december hónapban feltűnően jól is viselték magukat, kivált Erzsike, míg a harcziás természetű Zoltinak bizony nem kis önmegtartózkodásába került ez a hosszú jószág.

De lett is aztán nagyszerű karácsonyfa. S kivált Zolti legmerészebb álmaiban sem mert volna olyasmire gondolni, a mit kapott: egy hatalmas, rügóra járó puskát, a mely tiz-tizenöt lépésnyire is elhord! Mindjárt le is célzott vele a sifon tetejéről egy poharat, a miért azonban — tekintettel a nagy napra — ezúttal csak egy baraczkot kapott a feje tetejére.

No, de hát nem csak a gyermekek örülnek. A vigás általános. A nagypapa aranyos kedven van, megcsipkedi a Zolti állatát és suttymban megdicséri a gyereket, a miért olyan ügyesen lelőtte az imént azt a poharat. A legkisebb unoka, a kis Pista is szokatlanul jól viseli most magát. A karácsonyfa csillogása egészen megszelídítette, kivált meg hogy a mama odanyújtja neki azt a kis csörgőt, a mi az ő számára lógott a karácsonyfa.

Az agglégényeskedő Karcza szomszéd, az meg éppen oda van a nagy elragadtatástól. A karácsonyfa ugyan semmi sem volt számára felakasztva, hanem hát ő az ilyesmivel nem is sokat törődik. Azok a jó egri boros üvegek kötöték le a mód nélkül figyelmét, no meg a neszélyi és badacsonyi; szinte bajos köztük igazságot tenni: melyik is hát a jobb? S ezt addig bíraltatja a lelkiismeretes Karcza szomszéd, hogy vacsora végeztére már mind a háromfajta bor „legjobb” lesz s keozintgat is hol egyik, hol másik fajtával hűségeen derűre-borura.

A házi gazdának is aranyos a kedélye, gyönyörködik gyermekei örömeiben, vendégei jó kedvében s különösen hizeleg neki, a mint a lelkes Karcza szomszéd borait magasztalja. Derék, jó ízű szomszéd, igazán! Lám a borászati vándortárnak nem azt mondta az őszön, hogy az egrinek egy kis cezetes ize van, a badacsonyi meg mintha néminemű hordószagban szenvedne! És a derék Karcza éppen most ünnepélyesen kijelentette, hogy rút rágalom vagy sötét szakértelem hiánya az egész; az egri is, a badacsonyi is olyan, a milyenne nem igen mártotta mostanában a nyelvet senki! A házi gazda a ki maga is lehetősön hozná látott a borok összehasonlító bíraltatásához, szinte elérzékenyülve veregette meg a miérett szomszéd vállát:

— Ember vagy, pajtás, értesz a dologhoz, nyomon beszélsz! Igunk cimborám; kedves egészségre!

E közben kopogtatnak az ajtón, de hát a nagy beszélgetésben senki sem hallja meg. Pedig Péter, a gyalog-postás közzörülgeti odakinn a torkát. Egyszer aztán elunja a dicsőséget s a fagytól sörögő fagyott bekecsében beszorokodik az ajtón. Vagy kettőt köhint s közsön emberséggel, aztán elkerdi a táskájában kotorászni. Szállítólevél van ott, valami kis csomagról szól, a mit Budapesten adtak fel.

— Szüret! — kiált fel vigan a házigazda. Itt a villamos gyufatartó. Adjá kend hamar ide!

Igen, mert a kiállítás tetszett meg neki szörnyen egy ilyen ármányos mesteriség, de sajnált érte pénzt adni, hanem az egyik sógora

a ki ottani lakos, még ekkor megígérte neki, hogy ha valami pórt megnyer, hát küld neki karácsonyra egy olyan kis bolondságot. S lám ni, csakugyan nyilván megnyerte a derék sógor azt a régi pórt s most küldi a villamos szerzőt. Eljen a villam, eljen a sógor! Eljen kend is, levélhordó s vágja be szaporán ezt a kis italt!

Péternek nem kell az efféle kétszer mondani, megteszi kötelességét emberül, aztán útjára megy, a vigás pedig most még általánosabb lesz. Jóformán észre sem veszik, hogy már bele is léptek karácsony első napjába.

Erzsike már rég elszundított a kapott képes könyv forgatásában, a harcziás Zolti végkép elcsendesült s puskástól együtt ott fekszik egy diványon; a nagypapa nagyokat bóbiiskol s retentó cifrákat ásit, míg a lelkes Karcza szomszéd, a nagy borismerő, úgy veszi észre, mintha megnehezedett volna a nyelve, a szemé meg csoda módra keresztbe állana. Hm, hm... Mintha tán jó is volna mar haza nézni...

Megiszszák hát még a Szent János áldását, boldog ünneplést kívánnak egymásnak, aztán ki-ki útjára — nyugovóra tér.

Adjon Isten sok ilyen boldog karácsony estéjét!

KARÁCSONYEST.

Áldott karácsonyest, beh nagyon vártalak.
Hogy ünneped szelid örömeit lássam!
Eljöttél, eljöttél!... künn az ablak alatt
Jámbor kántáló nép éneke zeng lágyan.
Mint a hogy' Betlehem csendes mezejében
Zengedezett régen.

Pusztá künn a határ, mindenétől fosztva,
A nagy ürességtől csak úgy kong a liget;
De itt benn, egymásnak örömtét megosztva,
Annál teltebbek ám a szerető szívek!
A ki ma sem boldog: többet e világban
Már nincs mire várjon!

Nagy karácsonyfa áll szoba közepében,
Elborítva minden ág ragyogó lánggal.
Mint mikor tavasszal bőborul egészen
Nyíló kertek fája ragyogó virággal;
Csakhogy itt a virág és gyümölcs egyszerre
Mosolyg az emberre.

Van is mulatozás!... az arekok kigyólnak.
A jó kedv egyikről átcsap a másikra;
A ház tetejéről, szelben ha kigyóladt,
Szomszéd háztetőre így csap át a szikra.
Megifúlt a világ: az agg is gyermek lett,
S örvend az életnek!

Csak a karácsonyfa teng örömtelenül,
Bárminő díszszel is pompázik az ága.
Mít neki a pompa? ha már ide került,
A nagy rengetegből a kicsiny szobába!
Visszaálmodozza szomorún, mit amott
Örökre elhagyott!

Ott van, ott az élet, fenn a szűz vadonban,
Hová zsarnok ember csak ritkán ha téved,
Ott élnek társai s büszke fölvel onnan
Szabadon szemlélik a végtelenséget;
Első és utolsó csókja rájuk tapad,
Ha kél, ha száll a nap.

S míg itt rajta apró lángocskák fénylenek,
Múltot emberek múló örömeire:
Addig ott társait egész csillagsereg
Környékezi, örök lobogással égve;
S beh másként szólott a karácsonyi ének,
Idején ez éjnek!

Féktelen viharok, miket nem korlátolt
Semmi, a tetőt még szaglódozva járják,
Harsány hangon dörgik le a magasságból
Szilaj himnusokat, te mindennél drágább,
Te sőtől sóvárgott, kevéstől elérett,
Búska — szabad élet!...

Jakab Ödön.

KARÁCSONYKOR.

1896.

Csengve-bongva csak a régi
Harang szól ma:
Hívó szava mégis
Mintha jobban szívhez szólna...
Régi templom... régi ének...
Szeretnek, békességnek
Himnusz száll ma is égbe
Szárnyasatogva...
Mégis most e drága földnek
Szíve mintha feldobogna!

Igézetbe ejt egy csodás,
Szép történet:
A kezdete — messze, messze,
S nem ér talán soh'se véget...
Feleltünk egy angyal szállt át:
Földre dobja arany-szálat...
Megragadjuk — bünk', bánatunk',
Mind feledjük.
S énekszóval, imaszónával
Fonogatjuk... szövegetük...

Lampérth Géza.

APRÓ BAJOK.

ELPANASZOLJA EGY ÁRTATLAN EMBER.

Írta Murai Károly.

Mikor a kegyelmes úr végre meghallgatott s alázatos folyamodásomat kedvezően elintézte, a fővárosba kerültünk mi is. A csöpp kis város, a hol mint járásbírósi jegyző végeztem a dolgomat, elhagytuk, abban az édes hitben és ringatózó reményben, hogy immár a boldogulás útjára léphettünk s hogy most már mindig fölfelé megyünk a hegyen, még pedig nem is annyira gyalog és nagy fáradsággal, mint inkább fogaskerekű vasúton, minden megerőltetés nélkül.

A járásbíró úr, hogy elbúcsúztam tőle, megveregette a jobb vállamat és minden szerenését kívánt. Azt mondta, hogy a fővárosban mindenki könnyen elérheti a célját, mert ott osztogatják a kegyeket. Első kézből kapom meg azt, a mit óhajtok s úgy kapaszokhatom a létrán, a mint nekem tetszik. Az ember ott mindig szem előtt van s csak az újját kell fölartani, ellentétben a szegény, az elhagyott vidéki hivatalnokokkal, a kiket még a jóakat is nehezen lehet észre. Abban az időben, mikor áthelyeztem megtörtént, többféle csapás sújtott s anyagi zavarok vetek körül. Adósságba keveredtem, az abból való szerencsés kimászás minden különös re-

ménye nélkül. Növelte a helyzet nehéz voltát az is, hogy az áthelyezés költségeit magamnak kellett viselnem s hogy a berendezkedés jóval többet került, mint a mennyire számítottam. Azután, itt fenn a fővárosban, megkapott a ház. A nagy, a minden szépségben ragyogó s folyton kinálkozó város elszédített s ebből is, meg abból is ki akartam venni a részem. A színházak csábítottak, a mulatóhelyek vonzottak s mi, hirtelen kinyílt szemű emberek, nem tudunk ellenállani a kísértéseknek. A helyett, hogy csekély kis jövedelmünkkel az adósságokat törlesztettük volna, újabbakat csináltunk s akaratlanul is neki indultunk annak a lejőtének, a melynek lefelé vezet útja sóhajokkal és könyekkel telt meg.

Meg kell azonban vallani, hogy a mit tettünk, azt titokban cselekedtük meg. Anyagi helyzetünket nem vittük ki a piacra s hogy bajaink vannak, azzal nem keserítettük az atánykfiait.

Ily körülmények között az a látszat vett körül, a mely jómódról beszél. Azt hitték, hogy egy árva garással sem kötünk többet, mint a mennyi jövedelmünk van s hogy a gondokat nem ismerjük. Szegyenlősök, magunkba zárkóztunk voltunk mind a ketten s inkább kopaltunk, semmint a rokonok vagy a jóismerősök apró sziveségeit tettük volna igénybe. Azok, a kik hitelt nyújtottak s a kiknek adósi lettünk, szóvalan emberek voltak, távol esve attól a körtől, melyben éltünk.

Addig, a míg lehetett, húztuk-halasztottuk a dolgot, de azután egyszer igen közel esett hozzánk a katasztrófa. Mint az elbeszélők szokták mondani, a felhők gyülekezni, gomolyogni kezdtek, a dörgés erősen neki gyürkőzött s a villám hallatta magát, hogy no most, nyomban lecsap. A hitelezők a talpukra álltak s vad, követelő hangon szóltak hozzánk. A pörök már-már megindultak, hogy ítéletekkel, végrehajtásokkal és legeslegvégül árveréssel végződjenek. A mi nélkülözhető és becsebb tárgyunk akadt, az mind a zálogházban húzta meg magát, a nélkül azonban, hogy a hozzánk tartozók erről tudtak volna. Ezeket az apró ügyeket is mi magunk végeztük el, még hordárt sem bízva meg a végrehajtással.

A katasztrófa előtt a feleségem azzal az indítványval állt elő, hogy pár napon át csak kenyeret együnk, a megtakarított pár forintból pedig igérvényt vegyünk. Hátha ott ólálkodik körülötünk a szerencse s hátha arra vár, hogy alkalma legyen hozzánk férközni. Nos, hát az igérvényt megszereltük s a szerencsének az alkalmát megadtuk, a mit igen-igen okosan tettünk, mert a húzás alkalmával ötezer forintot nyeremény esett reánk. Ez a szerencse, álmunknak ez a teljesedése teljesen kihozott a sodromból és megtagadtam önmagamát. A helyett, hogy mint más esetekben szoktam tenni, hallgattam volna, elkezdtem kiabálni a hivatalban, az ismerősök között és otthon. Hogy nyertem, tömérdek pénzt nyertem s hogy gazdag vagyok.

Persze, ez a pénz nekünk tömérdek pénz volt, mert a katasztrófától mentett meg. A nyugalmat adta vissza s a jövő boldogságot szerelte meg. Mikor az nap este beszélgetni kezdtünk a dologról s ragyogás vett körül bennünket, esküt tettünk, hogy a meggondolatlanságnak, a könnyelműségnek mindörökre vége szakad. A mi adósságunk van, azt kifizetjük s ha ezt megteszszük, a nyert pénzről egy árva krajczár sem marad. A fizetésemet azonban nem fogja terbelni semmi s abból igen tisztességesen megélhetünk. A ház immár eltűnt, a fővárossal jóformán elteltünk, a keserves tapasztalás pedig csakis jóra oktatott. Dehogy tesszük ki magunkat több aggodalmaknak, dehogy. Addig nyújtózkodunk, a meddig a takarékos; s ha majdan késő évek multán örök álomra hunyunk le szemünket, nem marad senki a földön, a ki azt mondhatja, hogy kárt okoztunk neki.

És megkezdődött az adósságfizetés ideje. Csöndben, titokban, megfelelően annak, a mint az adósság született. Minden láрма, minden kiabálás és minden dicsőítés nélkül. Azt az embert azonban, a kinek nyolczszáz forinttal tartoztam, nem tudtam megkaparítani. Elutazott, hosszabb időre eltűnt és nem adott jelt magáról. A pénzt tehát elvittem a takarékpénztárba s a mint ott elhelyeztem, a komámval találkoztam össze. A komám igen nagyszájú fickó volt, a ki folytonosan anyagi bajokkal küzdött s a ki a megpumpoltak számát erősen megnövelte. Hogy meglátott, összesapta a kezét s beszélni kezdett:

— Hát nyertünk, úgy-e? És most töképenzesek vagyunk, úgy-e? Az ezeket beteszszük a takarékpénztárba és a kamatokat is kamatoztatjuk, úgy-e? Mennyit helyeztél el?

Ezen a helyen kell bevallanom a bűnömöt, a melynek nyomán a bűnhődés támadt. A bűnöm pedig abból állt, hogy nem vallottam meg az igazat. Először azt, hogy nyakig úsztam az adósságban, másodsor pedig azt, hogy a nyeremény összege csak az adósságokat fedezi. Az első resteltem s a második már ennek az alszemejremnek volt a következménye. De meg jól esett a hiuságnak az a tudat, hogy töképenzesnek,

hogy gazdag embernek tartanak. Így történt azután, hogy azt mondtam neki:

— Hja, öreg, van annak, a ki meg nem iszsza. Arról azonban, hogy mennyit nyertem és mily összeget helyeztem el, már nem szóltam semmit. Valószínűleg azért, hogy a fantáziája hadd dolgozzék. Nem árt az nekem, ha azt gondolják is, hogy százezer forintom van. Legalább a tekintélyem megnövekszik és respektálni fognak. Az ördögbe is, a gazdag embernek különös kiváltságokat nyújtanak s ez a kiváltság — ha már úgy hozza magával a sor — miért ne jusson ki nekem is?

A nyolczszáz forintot, a más pénzt tehát a akarekpénztár gondjaira bízom s a betétről szóló könyvecskét tüntetőleg vágom zsebre, a komám szemeláttára, a ki máskülönbön udvariasabb volt hozzám, mint a milyen máskor és általában szokott lenni. Annyi azonban bizo-

pedig annyival inkább nem, mert ez a határ eléggé tágas volt.

A viszony azonban, a mi köztünk és ismerőseink között fennállt, lényegesen megváltozott s mihamar a nemszeretem emberek szomorú s kiátkozott gárdájába kerülünk. Azt mondták, hogy a gazdagság, a pénz elbizakodottakká tett bennünket s miként az ostobák, igen magasban hordjuk az orrunkat. De azt is hangoztatták, hogy zsgorikak lettünk s hogy most már koplalunk is. Mindez természetesen elég rosszult esett, de azért megnyugodtunk a sorsban, mert inkább éltünk így, mint anyagi zavarok között, álmatlan éjszakák kíséretében.

Hanem hát ez még mind csekélység volt a többihez képest, a mi később következett. A komám kezdte épen azon a napon, mikor a nyolczszáz forintos hitelezőm megérkezett s mikor a betétet kivettem és átadtam neki, a kamatokkal

fráter vagyok. Hogy vén, gonosz zsgorikak vagyok.

A keserveket még ki sem pihentem, mikor az unokaöcsém köszöntött be. Elmesélte, hogy egy tüzérkapitány második leányát örülten szereti s hogy nőül akarja venni. A tüzérkapitánynak nincs ugyan kifogása az ő személye ellen, de a leányt csak akkor hajlandó hozzá adni, ha megfelelő állás és jövedelme lesz, a mi most nincs, mert az ügyvédi vizsgát még nem tette le. Ezzel a vizsgával egyébként nem is törődik, mert nem akar ügyvédeskedni. Más terve van, meg akar venni egy felsőmagyarországi fürdőt, a mit hatvanezer forintért kínálnak s a minek az értékét ő megkészszerzi. Azért jött hát hozzám, hogy ezt a rongyos hatvanezer forintot a rendelkezésére bocsássam, hogy a fürdőt megvehesse, és hogy megműsülhessen. A pénzt harminez esztendő alatt a megfelelő rátákban

KARÁCSONYI SZOKÁSOK. — A KIS JÉZUS KÖRMENETE ÉJSZAKAI MORVAORSZÁGBAN.

nyos, hogy a szája nagyon is eljárt, s rövid idő alatt annak a hire terjedt el, hogy kétszázezer forintot nyertem s hogy ezt a pénzt a takarékpénztárban helyeztem el.

Szóba kell még hoznom azt is, hogy a nyerevény előtt azok közé az emberek közé tartozunk, a kiket szerettek. Jókedvű népek voltunk, kissé könnyelműek is, a mit egyébként az adóságesinálás is bizonyít. Ha arról volt szó, hogy valahova mulatni menjünk, nem képeztünk ellenzékét s annak módja és rendje szerint kimulatuk magunkat. Nem húzódtunk soha sem s nem rontottunk meg semmi mulatságot. A nyerevény után azonban változás állt be életünkben. Láttuk a múltat és tisztán állt előttünk a jövő. Tudtuk, hogy ha az eddigi életmódot folytatjuk, ismét a múlt bajai, aggodalmi és kétségbeesései állanak elő, s hogy egy újabb nyerevényre már nem számíthatunk, mert az ilyen szerencse csak kivételesen adja elő magát. Hát megváltoztunk. Kiszámítottuk, hogy fizetésemből mire telik s ezt a határt nem léptük át, még

együtt, a mit a fizetésemből kellett pótolni. A komám azzal állított be hozzám, hogy másnap egy ezer forintos váltója jár le s neki nincs fedezete. Pedig hát nagy baj lenne abból, ha megvátolnák a váltót. Adjak hát neki ezer forintot két hétre, a mikor böcsülettel visszazáraztatja. Mindenki elképzelheti azt a zavart, mely előfogott. Honnan az ördögből vegyem én ezt a pénzt? Elkézdtem hát himezni-hámozni, míg végre is kivágtam, hogy nincs.

A koma arca elvörösödött, a szemei pedig mintha szikrázni kezdtek volna. Majd gúnyos kacagással próbálkozott meg, hogy végül elrohanjon és az ajtó erősen becsapja maga után, azt kiáltva vissza, hogy lelketlen ember vagyok, a kit elvégre is az isten haragja fog sujtani. A koma persze ettől az időtől fogva nem ismert s mindenfelé azt beszélte, hogy én vagyok az igazi kőszívű ember, a ki a saját édes apját is éhen hagyta halni. Az emberek pedig, a kik előtt lefestett, igen görbén néztek rám, olyan formát mondva a tekinteteikkel, hogy hitvány

visszafizeti, úgy, hogy én nem veszek semmit.

Az unokaöcsém földült arccal és könnyes szemekkel távozott, még pedig — a mit talán mondanom sem kellene — a hatvanezer forint nélkül. Ám, ha eltávozott is, még mindig nem adta meg magát. Másnap a menyasszonyával együtt látogatott meg s ezúttal már a leány is könyörögni kezdett. A kezeit összetette és úgy esekelt, hogy boldogságukat elősegítem s hogy ne legyen vad és szivtelen, mert az unokaöcsém elvégre is az én unokaöcsém.

A feleségem sírni kezdett, én meg nem tudtam, hogy mit tegyek, mert a fiatal pár az ostrom utolsó idejében már lábaim elé térdelt és úgy könyörgött.

Harmadnap a tüzérkapitány személyesen jelentkezett s azt kérdezte, hogy miért nem akarom elősegíteni az unokaöcsém boldogságát? Ha ő az én helyemben volna és mint én, háromszázezer forint készpénzzel rendelkezne, egy perczig sem habozna unokaöcsését boldoggá

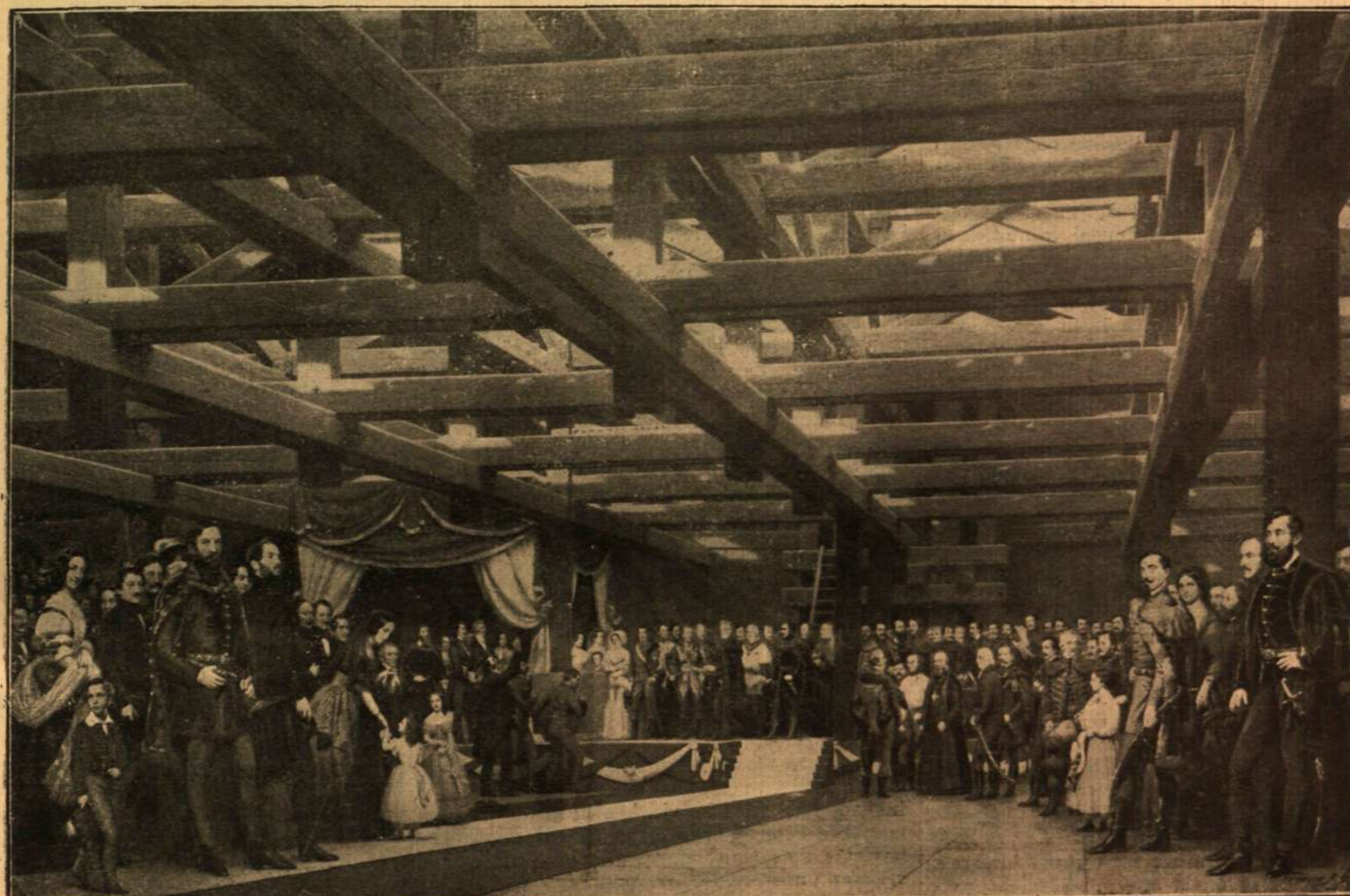
tenni. És pedig nem habozna már azért se, mert neki nemesen érző szive van.

Az unokaöcsém, hogy nem kapta meg tőlem a kért hatvanezer forintot, végig sirta az egész családot, a minek következményei lettek. A nagynéném levelet írt, a melyben szemrehányásokkal illetett és arra figyelmeztetett, hogy én velem is tettek jót. A nagybátyám fölutasított hozzám s miután a kérésével nem boldogult, alkudozni kezdett. Azt mondta, hogy jól van, ő ad a gyerekeknek húszezer forintot, én pedig adjam a többi. Elvégre is negyvenezer forintot a mellényzsebemből kiszoríthatok s meg sem érzem. Megérkezett még az unokaöcsém testvérhúga is, a ki két napig sirt-rított s a ki azt kívánta, hogy

süket, azok mégis ismétlődtek, hogy újabb és újabb kellemetlenségeket szerezzenek. Az egyik pláne annyira ment gyűlöletében, hogy az adókövető bizottság figyelmét fölhívta rám, a minek a következménye az lett, hogy ötezer forint adót vetettek ki, azt követelve, hogy megfizesse. Tessék most elképzelni a helyzetet. A fizetésem kétezer forintra rúgott, az adó pedig ötezer forintot tett ki. Micsodaszaladgálás, micsoda nyargalászás következett erre. Utóljára is a miniszterhez kellett fordulnom, a kinek elmondtam mindent s a ki elég kegyes volt úgy intézkedni, hogy a magánvagyonom után csak száz forint adót fizessek. Mert hát hinni még ő sem hitt egészen.

ban s a tengereken túl. Bankokat szerettek volna alapítani, részint azért, hogy jóléthez jussanak, részint pedig azért, hogy a pénzem több kamatot hajtson. Évi járadékot kértek, birtokvásárlásra ösztönöztek, hogy azután minél többen szidjanak s hogy minél inkább elterjedjen a híre csodálatos zsgoriságomnak.

A hozzám közel állókon kívül az idegenek is megtisztelték ajánlataikkal, azt tervezve, hogy a tőkémeket a forgalomba vonják. Igen tekintélyes állású urak feleségei kerestek meg, hogy jótékony intézetekben alapítványokat tegyenek, hogy a szegényeket gyámolítsam s hogy a jó, a nemes példával elől járjak. A feleségemet különböző választmányokba beválasztották, küldöttségileg

A BUDAPESTI LÁNCZHID ALAPKÖVÉNEK LETÉTELE 1842. AUG. 24-ÉN. — Barabás Miklós festménye.

még neki is adjak tízezer forintot, mert férjhez szeretne menni.

Ekkor már hűségesen bevallottam mindent, de későn, mert nem hitték el. Azt jegyezték meg, hogy inkább utasítsam el őket ridegen, mintsem hogy ily mesékkel álljak elő, a melyek nem valók az én egykor ismert őszinteségemhez.

E közben hivatalnoktársaim is különböző kéresekkel álltak elő. Kisebb összegeket, ötven, száz, kétszáz forintot kértek s módfelett nagyot néztek, mikor azt mondtam, hogy nincs. Nem akartak hinni a füleiknek, s végre is abban állapodtak meg, hogy minden kétségen kívül hárszontalan és hitvány ember vagyok, a kivel nem érdemes szóba állani. Hogy elevenen kellene megégetni, mert az ilyen vén zsgorikak csak a levegőt nyitja.

Mindazonáltal, ha nem teljesíthettem a kéré-

A gazdagságomba vetett hit annyira belenötte magát az én rokonaimba és ismerőseimbe, hogy ilyen hittel még ma is vallást lehetne alapítani. Olyan vallást, a melynek hívei keresztül törnek magukat minden akadályokon, gyönyörrel keresve a vértanuhalált, a miért pedig a modern emberek manapság nem tulságosan lelkesednek. És bármit cselekedtem is, hogy a hitükben megingassam őket, mind hiába való dolognak bizonyult. Gazdag embernek kellett maradnom, hogy a jó mód minden kellemetlenségét átszenvedjem, a gyönyöreiben pedig ne legyen semmi részem.

Az ország különböző részeiben küzdő atyámfiai kivétel nélkül szerencsét próbáltak, s hol szóval, hol pedig levélben adták elő kéréseiket és terveiket, a melyek igen gazdag változatot mutattak. Üzleteket akartak nyitni itt az ország-

megkérve, hogy ezt a megtiszteltetést elfogadni kegyeskedjék.

Mindezt pedig minden kérést visszautasítani voltam kénytelen, a zsgoriságom hire csak növekedett. A házbéliek, a szomszédok azt beszéltek, hogy formászerint éhezünk s hogy egész éjszakákon át nem csinálunk mást, mint a pénzünket olvassuk, a fogainkhoz verve minden garast. És ha a fővárosban élt valaha egy keményszívű, egy rozslélkü, gonosz ember, az bizonyára én voltam. Majdnem hogy újjal mutogattak rám, mint olyan emberre, a ki a rokonait nyomorogni hagyja s a ki egy árva garassal sem mentene meg senkit az éhenhalástól, valószínűleg azért, mert legeslegvégül ő maga is éhen fog meghalni, tudván, hogy rá nézve ez lesz a legszebb halál.

Igen természetes, hogy lassan-lassan igen el-

keseredett emberekké váltunk. A folytonos zaklatás, a folytonos üldözés életünk minden óráját megkeserítette s úgy gondolkodtunk, hogy a hajtóvadászat középebe kerülő szegény nyúlaknak sokkal jobb dolguk van, mert azokat hamarosan agyonpuffantják s így kinlódásuk hamar véget ér.

A kimerülés addig-addig kerülgetett, a míg teljesen erőt nem vett rajtunk. Kénytelen voltam szabadságot kérni, hogy pár hónapig valami vad, idegen helyen húzzuk meg magunkat, a hol nem ismernek. Pénzünk persze erre a mulatságra nem igen volt, de hát ez nem volt akadály, mert gazdaságunk hirtelen nagy hitelt nyújtott. Igen könnyen, egy szóra adtak annyit, a mennyire szükségünk volt, ha a kölcsönző mindjárt azt mondta is, hogy ezzel a kölcsönkéréssel a világot akarjuk bolondítani. Akármit beszélt is azonban, annyi bizonyos, hogy egy szép nyári napon a lakást bezártuk és elvonultunk a hegyek közé. Hogy hova indulunk, hogy hol leszünk, arról nem szóltunk senkinek, mert nyugodtan és békében akartunk élni.

Hanem hát ez a tervünk sem sikerült. A második hónap elején megérkezett újságok azt mondták el, hogy a fővárosban nagy betörés történt. Ismeretlen tettesek egy dúsgazdag ember lakására hatoltak s azt bizonyára kirabolták. Mikor pedig az értékeket magukhoz vették, a bútorokat petroleummal leöntötték, a minek következtében a lakás minden darabja elpusztult. Ezek kapcsán azt is megírták, hogy a lakás tulajdonosa én vagyok, a ki pár évvel ezelőtt több fönyereményt itóttam meg. Vagyonomat legalább is félmillióra becsülték, megjegyezve azonban, hogy jóval több is lehet. Végül még arról is beszámoltak, hogy igen szigorú módon élünk s hogy kárunk nyomán semmi részvét sem támad, mert jól senkivel sem tettünk.

A vészhiře természetesen hazafelé vettük az utunkat, bizony-bizony elég könyvet hullatva a vasuti kocsiában. Mi tudtuk csak, hogy most már nemcsak szegény, de koldusemberek vagyunk. Az adósságot is meg kell fizetni, azután berendezkedni is muszáj. Vajjon mi lesz ennek a vége?

Mikor megérkeztünk s mikor a rendőrséghez mentünk, akkor már a betörők kézrekerültek s nagy bánattal elkellők. Bevallották, hogy a lakásban sem pénz, sem ékszert, sem értékpapirt, sem ezüstöt nem találtak s hogy a csalódás okozta elkeseredésükben gyújtották föl a lakást. Azt hitték, hogy gazdag zsákmányhoz jutnak, s az eredmény még a betörés fáradságát sem fizette ki.

Rokaink és ismerőseink ezekre a hírekre a fogaikat csikorgatták, arra gondolva, hogy elutazásunk előtt összes értékeinket biztonságba helyeztük. Mikor azonban a betörők ügyében a végtárgyalást megtartották s engem is kihallgatnak, minden keresésük kitért belőlem, még pedig annál is inkább, mert az elnök szintén elzárta az ajkát, hogy vagyonomat nem otthon tartogattam. Akár volt rá kíváncsi, akár nem, mindent elmondtam. Az első küzdelmeket, az elmerülés fenyegető veszélyét s az ötezer forintos nyereményt. Meg mindazokat a dolgokat, a mik ennek a nyereménynek a következményei voltak s a mikről ezen a helyen is beszámoltam. Minél többet beszéltem s elbeszélsem folyamán minél tovább haladtam, a csodálkozás annál nagyobb lett. Az elnök, a bíróság, az ügyész, a közönség mind nagyot nézett a betörő bandával együtt, a mely csak most látta be igazán, hogy milyen ostobaságot cselekedett akkor, mikor az én lakásomat szemelte volt ki.

Bárminnyire tisztán álltam is most már a rokonok, az ismerősök s a nagy közönség előtt, mindez nem nyújtott vigaszt, mert a csöndes jóllétnek vége szakadt és mert ismét adósságokban tástunk, mint egykor, az ötezer forintos nyeremény előtt. Am ha esetpatéink folytak is a hitelekkel, annyi bizonyos, hogy a kérelmezők okozta kellemetlenségek vége szakadt s ma már senki sem tart zsugorinak, szivtelennek és gonosznak. A betörők pedig nagy respektussal viseltek a lakásom iránt s szó sem lehet arról, hogy nálam tegyenek még egyszer kísérletet.

A LÁNCZHID ALAPKÖVÉNEK LETÉTELE.

Barabás Miklós festménye.

Ismeretes, mily nagy erőfeszítésbe került gr. Széchenyi Istvánnak, míg a budapesti lánczhíd tervét el tudta fogadtatni az országgyűléssel; hányszor kellett e miatt nagyobb utazásokat tennie főként Angliába, s miként kellett a hid felállításának politikai fontosságát minden alkalommal fejtegetnie s arról meggyőznie első sorban a fővárost és az egész országot. Mert Széchenyi evel a tervével is kettős célt akart elérni: egy közgazdasági és egy politikait; amazzal megalkotta hazánk fővárosát, emezzel egy nagy lépést tett az egyenlőség felé, mert a hidon már a nemzeti kiváltság sem volt többé mentes a fizetéstől.

Először csak magánkörben pengette Széchenyi az «álló hid» eszméjét; később «hidegcsület» alakított, aztán külön röpiratban fejtegette a valóságos módokat; s az 1832—36-iki országgyűlés vége felé már törvényeket is hoztak arra nézve, hogy részvénytársaság útján állítsák fel az állandó hidat. A részvénytársaság feje br. Szina György lett, a mely Tierney-Clark Vilmos angol mérnök tervét az országgyűléssel is elfogadtatván, 1839 október végén hozzákezdtek a nagy mű létesítéséhez. Három év alatt az előleges munkálatokat elvégezvén, 1842. augusztus 24-én ünnepélyesen letették a lánczhid «alapkövét».

A megelőző nap esti nyolcz órákor «fényözönben villogott a testvér két főváros örömhódolata jelöl». Várták Károly főherceget, mint V. Ferdinánd király képviselőjét, a ki esti féltizenegykor meg is érkezett s a nép örömrivalgása között a budavári palotába hajtatott.

Augusztus 24-én délutáni 5—6 óra között történt az alapkő ünnepélyes letétele Károly főherceg, a nádor s más előkelőségek jelenlétében. A Duna feneké ki volt vajúva az «ép talajig», az ide alkalmazott beton-retegre három-négy réteg sós-küti kemény kőtalaj volt készítve s ezen állottak a jelenvolak; erre következtek az első gránitkövek s ezen helyezkedtek el a főszemlélyek. Ebbe a gránitköbe volt bevésve egy úr, a melybe az emlékirat s különféle pénznevek voltak teendők.

Károly főherceg, a nádor és családja, valamint az ország primása, br. Szina, gr. Széchenyi és mások a lánczhid udvar déli szárnyára vont sátorba mentek, hol egy asztalon a remekművű ezüst kőmives-kanál s ezüst kalapács elefantcsont nyéllel és az oklevél valának szemlélhetők. Innen a zárgát öblébe vitték a hivatalos szemlélyek a kőmives-kanalat, kalapácsot, az oklevelet s más emléktárgyakat, mire kezdetét vette az ünnepély. Tasner Antal, mint a «hid-egyesület» titkára felolvasta az oklevelet, a melyet már a király aláírt. Most a jelenvolt méltóságok is aláírták, s Károly főherceg a tekerest egy réztokba tevés az üregbe helyezte el, a mely üreg a légben fölötte gépen függő faragott, mintegy 130 mázsás óriás gránittal befödöttetett», mire a király képviselője a kőmives-kanállal úgy tett, mintha vakolatot öntött volna a köré s megtette a kalapácsütéseket. Utána a nádor és családja s más méltóságok követték a példát. Az egykorú tudósítás megjegyzi, hogy az emlékirat felolvasásakor a király, Károly és József főhercegek neve említésénél «harsány éljenek renditek meg a levegőt»; «de legnagyobb, legkitörőbb volt az éljen-vihar, midőn az alap s fedélgránit felett Széchenyi István gróf és Tierney-Clark Vilmos építész szíves egyességi barátsági kezét szorították egymással».

Ezt a jelenetet tünteti föl Barabás Miklós nagy történelmi képe, a mely a műcsarnok ezredévi kiállításán is látható volt, s melyet ezuttal a Szilágyi Sándor szerkesztette «Magyar történelmi életrajzok» legújabb füzeté után bemutattunk. E képen, mint látható, nemcsak a jelenlevők arcképei vannak megörökítve, hanem a hely színe is, sőt annak világítása is, a mint az ünnepély lezajlott. E képet br. Szina Simon rendelte meg s az Akadémiának szánta, de ez nem fogadható el s így a múzeumi képtárba jutott. A kép festéséhez Barabás 1859-ben fogott egy eredeti vázlat után s 1865-ben végezte el.

RORATE.

Virág lelkaidat, fény kihavadt,
Az ősz nyomába itt a tél;
S nekem mégis oly jó merengnem,
Lelkem madárként szárnya kél.
S röpülve visszazáll tehozád,
Oh gyermekkor, varázsos álom!
Hány édes emlék int felém most,
Mikor utam robotba járom!

Didergve nem húzódtam össze
Ha jött a tél, mint most teszem;
Havas világ jeges virágin
Ugy elmerengett két szemem!
S ha hosszas éjék szárnya rebent
S rorátét hirdetett haragszó,
Nekem is szót e hang repesve,
Ez égi jelszó, mennybe hangzó!

Az édes szender, hajnalom
Hiába csalt engem tovább,
Kigyúlt a gyermekkor örömben
S futosa ment a fűrge láb;
Fagyos havon rip, rop szaladtam,
A templomig csak meg állva,
Fehér galamb repült előttem:
A lelکم, hívta, vitte vágya!

Rorate coeli, oh hasadj meg,
Szép hajnalunk, így zeng a nép!
A fényes óltár zsámolyához
A pap fehér ruháé lép;
És száll a tömjén, zeng az ének,
Szívünkbe tér be égi béke,
S gyermekszemem elébe tárul
Kis Betlehem s egész vidéke.

Rorate coeli, itt a kised
S én keblemen melengetem,
A jászol isteni szülőtte
Felém hajolt e szent helyen;
Magsimogattva kis kezével
Piciny fejét vállamra hajtja,
Egy csókot ad, köny ül szemembe,
S szeretve néz ránk édes anyja.

Rorate coeli, boldog álom
Oh mért hagyd el engemet?
Kis Jézusom, oh néz be hozzám,
Ha bűm homálya eltemet!
Kereslek most is, s megtalállak,
Bár nem vagyok a régi gyermek:
Napfényes trónodból repülj le
S imádó szívemen pihenj meg!

Lévay Mihály.

KARÁCSONY IDEGENBEN.

Beck Károlytól.*

Karácsonyest. Csak én vagyok
Egyedül, egyedül.
Ezer ablakból fény ragyog
S a könnyem egyre dúl.

Nagy Némethonban egyedül.
Hol vagy magyar hazám?
Itt nincs szív, mely értem hevül,
S vélem sír igazán.

Egyedül bolyogok éjjelen,
A szél sivitva fű.
Házam, elvesztél énnekem,
Én eltévedt fiú!

Dér vonja be a fát s ereszt,
Szemből könny perog.
Kihallatszok, mint dalba kezd
A víg gyermekesereg.

Szobában a fenyő körül
Ünnepő, nagy család.
A gyermek ott, ah, mint örül,
Kap szép diót, babát.

S osztrágy lány párnán elszundikált,
Alma fényvel teli,
S az aranydiót, gyertyaszállt
Magához öleli.

Hazatértem, minden kihalt,
Ágyam könyöntözé.
S a tar fenyőt, zugó vihart
Vivém álmom közé.

Feleki Sándor.

* Beck Károlyt a magyarországi származású jeles német költő e versét Németországban írta, hol élete utolsó éveiben lakott, s a hol el is hunyt.

ADVENTI KOLOMPOK TIROLBAN.

KARÁCSONYI SZOKÁSOK.

A hazánkkal szomszédos osztrák tartományokban, mint maguk a néptörzsek, a népszokások is számosak. Vannak, a melyek még pogánykori hagyományok, de már keresztény színt öltöttek, s viszont vannak, a melyek egyenesen magának a keresztény egyházi életnek a szüleményei. Ezek közül legerdekesebbek mindenütt azok, a melyek a karácsony ünnepéhez fűződnek, bizonyossággal annak, hogy a keresztény népek keletkezése és kedélye a Krisztus születésén való örömdélés hatott legáltalánosabban és legtöbbszörre.

Az e nemű szokások közül kiválóan helyi természetűek és a népre nézve sajátos jellemzők a Tiroiban gyakorolt «kolompoló éjszák» és a Morvaországban szokásos «Kis Jézus körmenete», melyeket «Az osztrák-magyar monarchia irásban és képmen» című hon- és népiismerető vállalat nyomán ezennel lapunk olvasóinak is bemutatunk az ide vonatkozó képekkel együtt.

A *kolompoló éjszák*. Az adventi szokásokhoz számítatjuk, mivel hajdan bizonynyval egyházi jellegű volt, a karácsony előtti három utolsó csütörtökön az úgynevezett «kolompoló éjszák»-on szokásos kántálást vagy kóledálást.

E napok estéin az Alsó-Inn-völgyben az ajándék-kéregű «Anklöppeles» (kolompós csacsi) házról-házra jár nem ritkán egész csomó alárczos kísérettel. A legősibb eredetiséggel és teljességgel dívik meg ez a szokás a Sarn-völgyben. A «kolompós» (Klöpfler) menete itt rendszeresen a szákhordóból, egy kürtösből vagy trombitásból, egy ú. n. köszöntemondóból, meg két bohókás torzslakból áll, melyek többi, színes ruhába öltözött társaiktól eltérőleg egészen szűpba vannak begöngyölve és csörgöket hordoznak a nyakukon. A szákhordónak, a kit «Klöckelmann»-nak is hívnak, csücskös sípka, vagy kürtő-kalap van a fején. Az egész menet föl-

szereléséhez meg egy szán is kell, melyre a szalmába bűgyóllalt boszorkát ültetik, honnan útközben szantándekekkel leledobják néhányszor. Így vonulnak a kolompósok szüntelen való kongatás és tülkölés közben tanýáról-tanýára. Minden ház előtt meg-megállván, legelőbb az ú. n. «Klöckelied»-et énekelik el, mely a Boldogságos Szűz fogantatásáról, Keresztelő Szent Jánosról, Jézus Krisztusról, meg az ő-testamenti patriarkákról megemlékező, a következő kéreessel végződik:

Ragyogó szép csillag kél e ház fölébe,
A ház asszonyának nagy a tisztessége;
Halljuk benn a tálak víg csörömpölését,
A gazdasszony nekünk jó stult kolbázt készit,
Kolbász vagy salonna kolompósok mindegy,
Megköszönj szívesen s jókedvűn tovább meg.

Erre a nagyon is világos célzásra nem is marad-

nak benn adósság; de a kéreést nem teljesítik azonnal, mert előbb még egy néhány verses szóváltás következik, melyeknek feleselő játékában a kolompósok éles elméjét és találékonyágát szokás próbára tenni. A háziak közül ugyanis az «Ansing» (kiéneklő) rimes kérdéseket énekel ki az ablakon, melyekre a kolompósoknak ugyan-csak rimes sorokban illő feleleteket kell adniok; így például:

Kérdés:

Nos, ha kendtek olyan jeles kolompósok:
Kilencz csücsök egy takarón mikor nem sok?

Felelet:

Három alúl, három fölül, mellette is ennyi,
Akkor rajta együtt véve kilencznek kell lenni.

Ha a feleletek a benlövök kielégítik, akkor behívja őket a gazda, mondván:

Asztalon a kolbász koszorúba fonyva,
Jöjjenek hát kendtek egy kis vialomba.

Erre a kolompósok a *Luczdával*, meg ennek a p r-jával és a muzsikussal bemennek a szobába. Ott a szokáshoz híven a fonó leányok valamelyikének a rokkájá kerékét széttiporják, a mire már eleve készen tartanak egy rozsz kerékét. A fő kolompós aztán mintegy engesztelődül táncol egyet a leánnyal. Erre általános tánczra kerekedés, meg a Lucza és párja között szinlett trifódás és más hasonló, meglehetősen nyers tréfák következnek. Búcsúzásul a «hálaadó dal»-t énekelik el a kolompósok. Ez után meg a lelkükre köti a gazda, hogy csak jól kiugrándozzák ám magukat a földeken, mert attól jó termést remélnék; a háziaszony pedig a szákhordó iszákját teletömi salonnával, melyet aztán Advent utolsó csütörtökjén közösen költenek el a kántálók.

A *kis Jézus körmenete*. Éjszakai Morvaország sok helységében az a szokás, hogy a kis Jézus karácsony böjtjén estve népes kísérettel sorra járja a falu házait s énekelik és mondókkákkal köszöntenek be a házak összegyűlt lakóihoz, különös figyelemre méltatván a gyermekeket.

E régi keletű játék némely változatban mind máig dívik. A Morva forrásai környékén lévő Altstadban szokásos játék személyei: a fullajtar, a gazda, Miklós, József, Mária, a kis Jézus, Gáboriel és Mánuel angyalok és a pásztorok.

Először az «angyalok» lépnek be, majd Szent József következik és haragosan tudakozódik a gyermekek magaviseléséről. Legutóljára érkezik a kis Jézus, egy fiúnak öltözött serdülő leányka. Ez is tudakozódik és dorgálja a hazug vagy szófogatatlan gyermekeket. Erre előlépnek az «angyalok» s a gyermekeket mentetve így énekelnek:

Ó, Krisztus, meg kell vallanom:
Sok a rosz gyermek a világon.
Hazudnak, csivárnak egyre-másra,
Szegény szülők nagy bánatára.

Ez ének után a kis Jézus megengesztelődik s holmi nyalánkságokkal megajándékozza az elé-
térdeplő gyermekeket. Ekkor Szent József szál-
lást kér az egész társaságnak; de a gazda nem akar Szent Józsefnek, Máriaékn és a kis Jézus-
nak szállást adni, hanem az istállóba utatítja
őket. Erre elmennek. Most megzendül az an-
gyalok éneke: *Gloria in excelsis Deo!* Erre
fölébrednek az addig alvó pásztorok és hódol-
nak a kis Jézusnak. A gyermekek megajándé-
kozásának és a pásztorok hódolatának láttára
a gazda sajnálkozik, hogy az imént a szent csal-
ládnak, melyet nem ismert föl, nem adott szállá-
st. A szállást megtagadó gazda a szénhengst

karácsonyi játékban is előfordul, melynek a többi szereplői ezek: Heródes és kapitánya, Mária a kis Jézussal, József, angyalok, a három nápkéleti király, pásztorok. A Kuhländchen vidék Botenwald felségében pedig a következők: gazda, fullajtar (késérbe öltözött fiú), két koronás angyal, Mária, József, két pásztor. A botenwaldi karácsonyi játék is csak egy régebb s hajdan általán sokkal hatásosabb előadású miszterium sarjadéka, a mely igen szembetűnően mutatja, mint törli le mind jobban az idő mostoha keze a régi népies hagyományok eredeti himporát. A fullajtar jelenti az angyalok közleledtét, az angyalok pedig Mária érkezését, ki csakhamar megjelenik, kezében egy kosarat, meg egy kis bölcset tartva. A gyermekek viselkedésére vonatkozó kérdéseit itt is a szokásos kedvezőtlen felelet követi. De azért az angyalok közbenjárása és a karácsonyi ének elzengése után Mária megajándékozza az apró népet. Most belép Szent József s utána a pásztorok. József ringatja a bölcsébeli kisedet, a pásztorok egy bárányt adnak hódolatuk jelül s egy pásztor-dalt énekelnek. Erre párbeszéd következik Mária és József között, mely a kis Jézus szerető gondozását emlegeti. A szereplők ezután «egy-két garast» kérnek a kisednek főzendő «köleskására.» József kéri a házi gazdát, adjon neki és övéinek szállást, de nem kap, mire az angyalok mentükben a «Gloria, gloria!» karát zendítik rá. Most belátja a gazda, hogy hibázott s a távo-zók után siet, hogy visszahívja őket.

Ezzel a jelenet véget ér.

AZ ESZTERGOMI BELVÁROSI PLEBÁNIA-TEMPLOM ÚJ OLTÁRKEPE.

Vaszary János festménye.

Az esztergomi belvárosi plebániatemplomban augusztus végén avatta fel a herceziprimás az új oltárképet, mely Péter és Pál apostolokat ábrázolja, a mint a római pogányok között kereszteltek. A 7 méter széles és 4 méter magas oltárkép kiváló tehetség műve s megérdemli azt a helyet, a hová illesztették. Az oltárképek rendes tárgyaitól már abban is eltér, hogy olyan cselekményt ábrázol, a melyet oltárképek még nem festettek le. A római piacozon egy oszlopocsarnokban gyűlt egybe a pogány nép, követte Péter apostolt, a ki egy áhitatosan meghajló nő fejére teszi a kezét, hogy megkeresztelje. A pogány hitetlenségéből lett hívők csoportja leborul a kereszténység nagy apostola előtt, míg a háttérben Pétert követő hitetlen irástudók mogorván, idegenkedéssel szemlélik az apostol működését.

Képünk a nagy képnek csak egy részletét mutatja. A másfel életnagyságú alakok igaz természetességgel emelkednek ki a háttér homályos hangulatából; Péter apostol alakja, valamint a jellemző alkotású fejek dicsérik a művész tehetségét. Festésükön és művészi szerkesztésükön meglátszik a jó realizmus iskolá hatása, a melynek a fiatal művész követője.

Vaszary János, kinek e festmény első nagy műve, fölfogását és alkotó képességét tekintve is figyelemre méltó művészi egységiség, a kit nagybátyja, Vaszary herceziprimás méltán részesít pártoló támogatásban. Tanulmányait Münchenben kezdte s Párisban és Olaszországban folytatta. Ez első nagyobb művének befejezése után újabb nagyobb festményhez fogott, melyet a műcsarnok jövő kiállításán szándékozik bemutatni.

EGYVELEG.

* **Cziczomás madarak.** Több madárfaj szokta fészkeiket felcizomázni, avagy, mint a holló és szarka, fényes tárgyakkal megrakni. Néha egészen sajátosságul ismétlődik. A sziriai harkály például egyes rovarok tarka szárnyait gyűjti össze, a négy kelet-indiai légyölő különösen kedveli a kigyók levetett bőreit. Legszájtáságosabb az ázsiai bagamadar divata. Ez rekeszre osztott palackalakú fészkeknek külső és belső oldalát apró sárdarabokkal rakja meg, ezekre világító bogarakat ragaszt, hogy fényt terjeszzenek. Egy afrikai madár csigahéjakat, csontokat, üvegdarabokat s más feltűnő csecesbecséseket rak fészke körül, melyet a földön helyez el.

* **A Jordán folyó** mutatja a legnagyobb esék rövid útjában. 200 kilométer hosszúságban ugyanis 27 vizesése van s ezen után 914 méterrel mélyebbre süllyed, mint előbb volt.

* **Érdekes kis állam van Jáva szigetén** a holland birtokok közt, némi önállósággal. Neve Bantam, igen gazdag és virágzó ország, hol emberelemleket óta nők uralkodnak. Maga a király ugyan férfi, de a tényleges kormányt három nő vezeti s ezen a kormánytanácsban kívül is minden államhivatalnok, tiszt és katona nő, a férfiak földműveléssel és kereskedelemmel foglalkoznak. Ha a király fia utód nélkül hal meg, száz kiváló nő gyűl össze s fiak közül választanak egyet királynak.

* **Jövedelmes békatenyésztés.** Sheldon Mone asszony New-Jerseyben nyolcz hold területű mocsaras talajon ehető békákat tenyészt s ezen üzletéből évenként állítólag 5000 forint tiszta jövedelme van.

* **A felekezetek száma az Egyesült-Államokban** jelenleg 143 s ezenkívül 165.177 önálló egyházközösség van több, mint 20 millió hívővel s ezeknek 142.521 templomuk vagy imaházuk van, melyek értéke 1400 millió forint, a lelkészek száma 111.036. A legnagyobb felekezetek a következők: római katolikusok 6/4, methodisták 4/4, baptisták 3/4, presbyterianusok 1/4, lutheranusok 1/4 millió hívővel.

* **A törpe népek nagyobb részét** Afrikában találják, testi nagyságuk 930—1370 milliméter között váltakozik. Az Emin pasa által megvizsgált törpék az Akkas-tó körül átlag 1245 milliméter nagyságúak, Kongó folyó környékén átlag 1295 milliméter nagyok. Szellemileg rendszeresen fejletlenek.

* **A velocipéd sok veszéllyel jár.** A biztosító társaságok állítása szerint sokkal több szerencsétlenség fordul elő a bicyclisták között, mint a vasúton vagy hajóval utazó emberek között.

* **A newyorki operaházat** az új évad kezdetén valóságos megostromolták a látogatók. Már reggel 7 órakor jelentek meg a jegyvásárlók, s a későbbben jöttek két teljes óráig vártak a pénztár korláta előtt, míg jegyhez jutottak. Nem csoda, ha az amerikai színházak oly magas fellépti díjakat képesek fizetni.

* **A veszedelem hírnöke.** Brit-Kolumbia közelében a tengerből egy palackot halásztak ki, melyben elszárgult írás volt, Franklin János a «Mohawk» parancsnoka tudatja, hogy hajótörést szenvedett s

PÉTER APOSTOL RÓMÁBAN A POGANYOK KÖZT. — Vaszary János oltárképe az esztergomi belvárosi templomban.

* **Drága ritkaságok.** A legdrágább edények a British muzeumban vannak, a Horner mérnök által ajándékozott ósegiptomi edények, melyeket a Nil iszapjából ástak ki, legalább 13.000 évesek. Ezek ára megbecsülhetetlen. Igen értékes Schröder báró régi Sevres porcellánból készült urnája, melyet 100.000 forintért vett. A Kensington muzeumban van egy tojásalakú sèvres váza, melyet 30.000 forintért vásároltak. Egy 10 cm. magas II. Henrik korából való csészéért 12.180 forintot s ugyanily nagyságú sőtartóért 8400 forintot fizettek.

* **A művelt világban levő lakóházak száma,** a mennyire összehasználták, mintegy 70 millió. Londonban 600.000 ház van, mindegyikben átlag 7 lakó, New Yorkban 115.000, de mindegyikben átlag 18 lakó, Párisban csak 90.000 a lakóházak száma.

* **A londoni parkok közül** eddig háromban helyeztek el néhány szarvast, melyek ott egészen jól érzik magukat.

* **A legrégebbi rézbánya** Koppenbergban van Svédországban. Mondják, hogy már ezer évvel ezelőtt számításuk előtt művelték, az első fennmaradt írott okirat műveleséről 1347-ből ered. Még mindig gazdag bánya.

* **A leghosszabb kikövezett utca** jelenleg Bostonban van, a 29 kilométer hosszú Washington street. A legrövidebb pedig a Rue Blé Párisban, mely csak 6 méter hosszú.

* **Érdekes alapítványa** van egy londoni templomnak, mely ebből még ma is tekintélyes évi bevételt kap azon a czímen, hogy egykor az eretnekek megégetéséhez szükséges fát beszerezte.

* **Li Hung Csang** kínai alkirály európai körutjáról naplójegyzeteket akar kiadni. A jegyzetek igen érdekesek lesznek, mivel az alkirály őszinte ember, s különösen az angol nép szokásait erősen bírál-gatta.

legénységével csolnakokon menekszik. Utólagosan kiderítették, hogy ez a hajó 16 évvel ezelőtt tánt el nyomtalanul.

* **Politikai nevek.** Az elnökválasztásnak az Egyesült-Államokban még a keresztelésre is hatása volt. Egyik szennvedélyes kortes újonnan született fiát «Mac Kinley Vilmos Lincoln Abraham Grant Ulysses» névre kereszteltette s egy másik gyermek egész életén át ezt a nevet fogja viselni: «Bryan Jounings Vilmos, Jefferson Tamás Jackson Endre Monroe Jakab».

* **Amsterdamban** annyi sok csatorna van, hogy ezek a várost 90 szigetre osztják s 300 hidra van szükség a közlekedés biztosítására végett.

* **Az állatok étvágya.** A ló és tehén évenként kilencszer, az ökr háromszor s a juh szintén hatszor annyi edelt eszik meg, mint a mennyi saját test-súlya.

GRADO SZIGETE ÉS A «KURUCZ NÓTÁK».

Szokásos nyári utamra készültem habozóan, tanácsalannul. A ki sokat kóborolt, eljut oda, hogy kissé borzong az utazástól. Egy ideig csakis a varázsdala is. Nálam annak a későbbnek az időszaka járja. Bepakolok, hogy másnap indulok, a másnap otthon talál; aztán egy jó darabig naponta indulok s egy jó darabig még mindig csak maradok. A lezárt börd és az otthon közt oszlik meg habozásom. Az egyik csalogat, hogy új világba visz és új életet ad; a másik kételkedő szemekkel, marasztalólag int; az egyik a rohanó vonatok változatos képeinek szédületességét állítja elem az itthon egyhangúságának orvosságául; a másik szemrehányó módon így beszél: kép, táj mosolyog rád a falakról, keleti szőnyeg simul festői színével a lábad alá, a szédületességgel szemben meg eszmélkedő nyugalomra hi a kerevet. Az egyik az «ismeretlen» felé hajt csábító erejével, a másik zsidbasztja az akaratot.

Ilyenfajta borongások közt éltem pár hétig a nyáron, mignem egyszerre csak győzött a «Vigy más útra Luczifer»-nek szelleme és megindultam eddigi szokásomtól elütően, Dél felé. Az élet egy forduló pontja ez is. Nyáron Dél felé. Egy ideig a forrásokból a fenyvesek magas világába menekül az ember, aztán lassankint lefelé száll az oromról, mignem a forrásokot is meleggel váltja föl. Ezen az úton jutottam én is a nyáron Grado-ba, az Adriának előttem úgyszólván névleg is ismeretlen szigetére. De annak a «Kurucz nóták»-kal összefüggő előzménye van.

Meghallottam, hogy Endrődi Sándor, a kihez régi meleg kötelék fűz, Grácban időzik; Grácznak vettem útamat. Mit keres ez a rendszertelenül lobogó lélek a rendszeres nyugalomnak azon a tanyáján — vettem föl a kérdést. Ha azt a hírt veszem, hogy valahol az északi tengeren viharok közt igazgatja hajóját, vagy hogy valami havasnak csúcsán nyilatkozik meg dallamos sorokban a lelke, nem lep meg; de hogy Grácban, a szelíd alakok fészében találjam: rejtélynek tűnt föl előttem.

Nem keritek nagy sort a dolognak, hanem röviden kimondom, hogy a béke városában fűjt végsőt abba a tárogatóba, a melyet a lapokban már itthon megszólaltattott. Ott öntötte könyvalakba azokat a nótákat, a melyekért most írótsársai, művészek és honatyák karöltve ünneplik őt. Hogy ünneplik, teljesen értem; de már hogy Grác hangolta őt kurucz dalok írására: értse, a ki érti, én nem tudom felfogni semmikép. Engem időnkint meglep a lelki nyugtalanság elaltatására célzó egy-egy hangulat. Ilyenkor mindig Grác jut eszembe s ha módját ejthetem, emlegetek pár napi rendszeres sétára oda. Hangsúlyozom a rendszeres sétát, nehogy lézengésre értes bárki is. A rendszeres sétához semmi köze a kedélynek, a lézengéssel üdül. Az előbbre Grácznak a parkja, az utóbbira az olaszok pompás földje az alkalmas talaj. A gráci parkban, a hol az életmeghosszabbítás céljával lépkednek mérsékelt ütemekben, szunyókáló hangulat fog el; az olaszok földjén az eszmélkedés poézisét élvezem. Hogy Endrődi Sándor még Grác parkjában is kurucz: az az ő öröké fiatal lelkére vall.

Nem kopogtathattam volna jobbkor az ajtaján. Ép a czimlapot írta, s a «Kurucz nóták» kötete csomagolásra készen állott a kiadóhoz. A jól teljesített kötelesség érzetének nyugalma ült az arczán és melegegettünk, hogy két hétre együtt maradjunk. Nekem Grado volt a czélom. Mind a kettőnkre nézve ismeretlen földdarab. Hozzám csatlakozott és megindultunk felföldözni Gradót az Adrián.

Bizonyos koron túl nem ajánlom a «felföldözésre» czélzó utakat. Egyik leverő tapasztalat a másikat éri, s az ember minduntalan az idő vásító erejébe ütközik. A mi egykor kalandosan érdekes volt, az az utazás gyötrelmévé változik. Grado-ba azzal a szemmel utazék az ember, a melyik még fátyolon át néz; azzal, a melyik bár nyitva tekintet, megsemm a valónak megfelelően, hanem a saját megsemményének tükré szerint lát. Ilyen szemmel nézve a dolgot, pompásan érdekes volt ez a mi gradói utunk.

Megérkezünk Monfalconéba, a déli vasutnak

ENDRŐDI SÁNDOR.

az olasz határhoz közel eső állomásai egyikére, a honnét másfél órai kocsiutunk volt Aquilejára, hogy ott aztán hajóra szálljunk Grado felé, a tengeren. Soha sem fogom feledni Endrődi húzódozóan kételkedő mosolyát azon rozoga járművek látására, a melyek a Grado szigetére igyekvőt Aquilejára továbbítják. Nem hitte, hogy épségben kitart az a kopott holmi, a melybe nógatásomra betelepítettünk. Eldőzögött velünk baj nélkül az az egyfogató, és szépen művelt, buján tenyésző síkságon keresztül vitt bennünket a tengerig, a melyről azonban kiderült, hogy csak a képzeletünknek tengere.

Aquilejában, a rómaiak régi telepén, a melynek földje mélyéből ma is még bővebben kerül ki ércz, szobordarab és üvegemű, olyan méretű csatorna alakjában mutatta magát be a tenger, a melyet a mi tornaversenyeink ugró-hősei többnyire biztosra vesznek. Ebben a pocsolyaszerű vízben egy kis propeller várakozott ránk. Fele akkora, mint a mi dunai hasonló eszközeink; s a mennyire csin tekintetében kiváló a mieink,

ép oly kiváló piszokra nézve amaz. A tisztaság kérdésének közönyös volta olaszok közt nem épen meglepő, de az a kedélyes nembánomság, a melylyel a hajó indulása tekintetében elbántak velünk, több, mint meglepő.

A hajónak, a «Conducteur» hivatalos adatai szerint, déli egy órakor kellett volna indulni. Indult este nyolczkor. Ebben nincs semmi különös, mert hát mindnyájunkat érhet baleset, s ezt a kis elnyűtt dolgot is az érte, a mit kénytelen-kelletlen eltűr az ember, de alkalmazottjainak irigylésre méltó egykedvűsége lázított.

— Hány órakor indul a hajó?

— Egy órai késéssel, uram, mert hát egy kis baj esett.

— Jó. Egy óra múlva itt leszünk.

Bekóboroltuk azt a klasszikus emlékekkel teljes néptelen tanyát s egy óra múlva víg pálinka-ivás közt találtuk a jármű orvoslására hívott kovácsot a parton, élénk társalgásban a hajó kormányosával.

— Mikor indul a hajó?

— Egy óra múlva, uram.

— Jó. Egy óra múlva itt leszünk.

Egy óra múlva a kovács fűtyörészve kalapált a gépezeten, a kormányos meg a szomszédos csapszékben iddógált. Négy órakor beültettek bennünket a hajóba. A kovács kalapált, egy matróz vizet pumpolt a hajóból, egy másik meg vizet töltögetett a hajóba. Öt órakor a kalapálók, merítők és öntögetők pihenőt tartottak. Ötör ki szálltunk egy kis időközi sétára mi is. A kormányost kártya-partieja elintézése közt egy másik ivóban találtuk. Egy félóra múlva ismét betelepítettek a hajóba. Akkor már nem dolgozott senki se, s úgy tűnt föl, mintha az összekalapált propeller csakis a gazda fűttyentésére várna már. A gazda egy óra múlva valami sétautról került elő, de bennünket már nem talált a hajóján. Megsokaltuk a dolgot, s beszállásoltuk magunkat egy beesületes talián osteriába, mielőtt megfogadtunk volna másnap reggelre egy csónakot.

Aquileja összes lakói előjáróikkal élükön ott álltak kíváncsi szemekkel a parton. A hajócska tele volt utassal. A kormányos hideg nyugalommal foglalta el helyét s nyomta meg a fűttyentő szelepet. A hajó nem mozdult, a kormányos újra fűttyentett, a hajó csökönnyesen kitart a helyén.

A kormányos újra elrendeli a kalapálást, merítést és töltögetést, maga pedig kedélyes mosolylyal a parti házak egyikébe elszórodni újra elvonul; mignem nyolcz órakor hurrah kiáltások közt Aquileja összes toló eszközeinek segítségével lassu ütemben elkelepel a hajóval.

Meghaltunk Aquilejában, a hol a postásné derek értelmes asszonynak bizonyult, annak daczára, hogy gyöngye lábán álltunk az ő nyelvvel, az olaszszal. Grado-ban fejcsoválva hallgatták, hogy Aquilejában tiszta éji nyughelyre akadunk, s hogy ehető edellel tartott az olasz asszony.

Aquilejában beköszöntésünk keserves tapasztalatait kárpótolta a másnap. Onnét egy ugrásnyira fekszik Belvedere nyílt kilátással a tengerszerű lagúnákra. Ott várt pontosan a csónakosunk és szellőtlen időben szállított bennünket Grado szigetére. Nem tudom, más is úgy van-e vele: én ezzel a holt vízzel nem tudtam megbarátkozni soha. Valami hívz éme láttam először ilyenfajta mozdulatlan vízvilágot Emdenből

KURUCZ NOTÁK.

Irta Endrődi Sándor.

Tárogató hang.

I.
A hogy az erdőn
Borongva jártam:
Egy régi rozsdás
Hangszert találtam.

Horpadt s szennyes volt,
De öble fénylett:
Nézzük csak! hátha
Van benne — lélek?

Ha tudnék hozzá!
Ha megszólalna!
— Milyen lehetett
Egykor a hangja?

Soh' se próbáltam,
Soh' se tanultam —
Merészen mégis
Csak belefújtam.

S im' csodamódon,
Mélán, kesergőn
Tárogató hang
Sirt át az erdőn...

II.
A búgó hangra
— Nekem úgy rémlett —
Átborzongott az
Egész természet.

Viharos szélvész
Verte a fákat —
A mi rég megholt;
Ime, föltámadt.

Sötét haraggal,
Boszútól égve —
Előttem tombolt
Rákóczi népe.

Letört dícsőség
Alvó porából
Ujúlva kelt föl
A régi tábor —

S mennydörgő hangon
Égig harsogta:
«A magyar nem lesz
Soha rabszolga.»

Rákóczi marsa.
Most, a döntő nagy napon,
Rajta, rajta, hős hadom,
Hű magyarom!
A ki néked ellenséged:
Zúzd agyon!
Szörnyű harcban,
Tűzben, lángban,
Neki bátran,
Vágd csak bátran,
Szabadon!

Rajta, rajta, rá!
Rontó rendben,
Rettenőn,

Mint a pusztító harag —
Én hű népem, drága vérem,
Magyar népem,
Rajta, rajta csak!

Isten szeme néz le ránk:
Hős vezérim, rajta hát!
Nosza hát!
Nem kell félni — meg kell védeni
A hazát!
Minden vésszen,
Poklokot át
A szabadság
Dicsőséges
Zászlaját!

Rajta, rajta, rá!
Rontó rendben,
Rettenőn,
Mint az öldöklő harag —
Én hű népem, drága vérem,
Magyar népem,
Rajta, rajta csak.

És te Isten, Istenünk,
Járj előttünk, járj velünk.
Védd ügynk!
Te villogtasd, te vezérelj
Fegyverünk!
Te vagy a mi
Nagy, hatalmas,
Diadalmas,
Bosszúálló
Istenünk!

Rajta, rajta, rá!
Rontó rendben,
Rettenőn,
Mint a pusztító harag —
Én hű népem, drága vérem,
Magyar népem,
Rajta, rajta csak!

Norderneybe menet, fön az Északon. Leverő nyomott érzésre hangolt az az élettelenység. Így voltam vele évek múltán, mikor a velencei lagunák vasuti hidján legelőszőr robogott velem a vonat s ettől nem tudtam szabadulni most sem, mikor a gradói lagunák nyugró vizén esobant a csónakosunk evezője.

Meglehetős szótlannul élmélyedve haladtunk azon a vizen. A déli légáram párássá tette kissé a reggeli látkört, csónakunkon kívül mozgásnak jele nem volt a határon, egy-egy földtiszáson gubbasztva pihent a sirály is, s a viznek a szélcsendes idő még fodrot sem adott. Ügyszólván nesz nélkül suhant a holt vizen a csónak, mig-nem távoli harangszó csengésének hangja jutott a fülünkhöz. Balról Barbana sziget templomának tornya maradt el. Egy kis földdarab a víz közepén egyetlen lakóval: a pappal, s ezekre közelbe ment, hogy tíz perc alatt elérni véli az ember. Sok tíz perc múlik el, majd nem egy óra, míg kiczővekezett kanyargó útján célhoz juttat a csónakosunk.

Ezen a mi úgynevezett tengeri utunkon egymásik tengeri út járt az eszemben, a melyet szintén együtt tettünk innen-onnan huszonhárom éve már. Hogy elröppent az az idő, a mely most csak mint egy álomkép rajzolódik előttem! Lerándultunk néhányan a Balatonra Endrődi Sán-

dorhoz. Akkoriban az övé volt az egész Balaton. A Balatont rajzolta, dalolta; s nem volt oly sohajtása annak a viznek, a melyet még nem ért vala poetikuss sejtésével a szíve. Természetes, hogy a maga világába vezetett bennünket: barátait. Micsoda poshadás a gradói laguna, s micsoda kitörő élet a hullámzó Balaton! Szél-rohamos idő járt és nehéz munkával szállított bennünket Sándor vitorlájával a tihanyi partra. Ránk nézve a szó szoros értelmében tengeri út volt az a két órai hullámház; az ő nyugtalanul háborgó belsejére lélekerősítő üdülés.

No de nem szenvedett ő rövidséget viharos képek látványaiiban a gradói lagunák szigetén se. A tepső oldallal szemben volt annak a tengerre eső részén mozgalmas élete is. Vihar, villámlás, mennydörgés mindennapi vendégül rázta az ablakainkat a parton; s ha véletlenül pihenőt tartott az éji tombolás: föllépett egy rémületesebb elemnek a harsza. Azt az a tepső áram hozta magával, a melyet scirocco néven ismer a tengerparti lakó s a mely az érzékeny idegnek a mérge. A scirocco Sándorra nézve semmiség vala, de azok a zummogó éji szürnyások, a melyek a lankasztó meleg áram révén ellepték szigetünket s a melyek különös előszeretettel ütöttek ő körülötte éji tanáyát: örök emlékei. A fél-osztrák, fél-talian konyha fözfőjébe beletörődött; hogy az Adria öblének hulláma az északi tengerhez képest csak vízfodor: elviselte; hogy a szigeten a legrosszabb cigarettet árulták; egykedvű mosolylyal türe el; de az a pusztítás,

a mit a moszkító vittek véghez a szervezetén, hűtlenné tették hozzám és ott hagyott.

Nem tartozik ide, hogy ezúttal megírjam a szigeten töltött solo-életemet. A tollat nem magamért, hanem a «Kurucz noták» írójárt vettem a kézbe s annak az izléses kötetnek köszönöm együttes nyári utunk fölvilanó emlékeit is.

Huszonöt éves kötelek füz egymáshoz sok közös lelki vonással. Így hát az se feladat, hogy bíraljam a könyvét, a mint hogy nem is érezek bíralgatásra hivatást semmiféle dologban. Egyszerűen elmondom, hogy ez vagy az milyen hatást tett lelkületemre, a minthogy elmondom, micsoda gondolatokat ébresztett bennem ez a táj vagy az a kép. Nekem itt egy öröm jutott osztályrészől. Öröm a barát sikerén; és öröm a fölött, hogy ebben a korban, a melyet az érdek és rideg számítás rugója vezet, kijut az elismerésből a költőnek is. Mert hát az már a vonzalom elfogultsága nélkül is elmondható, hogy Endrődi Sándor igazi költő. Neki nemcsak érzései vannak, a melyeket könnyen folyó dalba önt, hanem olyan lelki világa, a mely szükség szerint arra sarkalja őt, hogy belseje érzését, hullámzását, háborgását dalban öntse ki. Hogy aztán ezek az ő csengő-bongó dalai be is lopják magukat a szívbe, arról ő nem tehet. Ez neki a gondviselésből nyert adománya. De hogy nemestis cézra él vele, az már tisztán az ő érdeme.

Az az elismerés a mely most annyi oldalról méltán éri őt, nem egyedül a «Kurucz

AZ ENDRŐDI SÁNDORNAK ADOTT EMLÉKTÁRGYAK.

excepio vagy contradictio ne suffragallasson, s mindazok, a kik akár a Jelenkorban, akár a Jövőben ennek ellenszegülni merészkednek, mint hazatérő labanczok örök üdökre megnótázatlanok.

A tárogató szalagján, gyönyörű himzésben Pálmai K. verse ékeskedik:

Bús avaron járva: meglátál, fölvetél,
Gondviselő kézzel kifényesítettél.

Aztán lelked egész lángját belém fújva,
Szózatot hangomat visszaadtad újra.

Most a múlttal együtt, mely szavamra éléd,
Hálatalten zenegem a Te dícsőséged.

Szépen egészítette ki a hangszernek e symbolikus jelentését az a babérkoszorú, melyet a tárogató tokjára helyeztek.

Desseoffy üdvözlő beszéde, s Endrődi Sándornak szónoki erővel előadott válasza az est fénypontjai voltak.

Vikár B.

MACEO, A KUBAI HŐS.

A jelen december hó 9-dikén határtalan örömmel töltötte el Madrid lakosságát egy Kuba szigetéről érkezett távirat, mely azt tudatta, hogy a kubai fölkelés lelke és vezére, Maceo Antal, Punta-la-Brava mellett december 7-ikén egy kisebb ütökzetben elesett.

Villámgyorsasággal terjedt el ez a hír Madridban s újjongó tömegek tödültek a Szevillai-utcába a «Heraldo» tekintélyes napilap szerkesztősége elé, hová a váratlan távirat érkezett. A szerkesztőség hirdető táblájára nagy betűs nyomtatásban kifüggesztett örömhírt hangosan olvasták föl a közel állók, hogy a távolabbiak is hallhassák. Egyre zúgott az éljenzés, melyből nagy rész jutott a győztes spanyol csapat parancsnokának, Cirujeda-nak, e gyógyszerész-növendékből lett vívő katonának, ki már ezelőtt is több alkalommal magára vonta főlebbvalóinak, különösen pedig az előbbi kubai spanyol fővezérnek, Martinez Camposnak a figyelmét. A szerkesztőség épülete előtt a Toledoi-utcába Cirujeda háza elé hőmplygót a lelkesült néparadat s ott egyetvő éljenzéssel üdvözölte Cirujeda feleségét, a ki tizenkét gyermekével szerény körülmények közt éldegelve várja haza most országszerte ünnepeit férjét.

A madridi nép örvendezése igen érthető, ha meggondoljuk, hogy Spanyolország már majdnem két év óta viaskodik a kubaiakkal, tömredék pénz- és véráldozatot hozván, hogy gyarmatbirtokainak gyöngyét, a már annyiszor föllázadt Kubát, hatalma alatt megtarthassa. Enagy küzdelemnek a fő okozója a mulatt származású Maceo volt, ki húsz éves kora óta folyvást arra törekedett, hogy szép sziget hazáját fölszabaddítsa a spanyol nralom zsarnoksága alól. Most 28 évi kitartó fáradozásai után örökre csöndes emberrel lett «Spanyolország egyik legfélelmeztető, engesztelhetetlen ellensége», s így a spanyolok bizton remélik, hogy most már a háborúnak is rövid idő alatt vége lesz, mert Maceo elestében a fölkelők erejének teljes megtörését látják.

Maceo Antal 1848-ban született Santiago de Cuba városa mellett Marajunga faluban, hol tizenkét (10 fiú és két leány) gyermekkel megáldott atyja, Maceo Márk, egy kisebb ültetvény gazdálkodott s fuvarozásra való öszvéreket tartott. Antal tizenkét éves korában az öszvérek gondozójává lett. Így segítkezett apja mellett a

gazdaságban húsz éves koráig, vagyis 1868-ig, mikor a kubai benszülőttek föllázkodtak. Apja nem vett részt a lázadásban; mindazáltal őt is kegyetlenül sújtotta a spanyol hatalom boszúja. Kis birtokát a spanyol csapatok földlítetták s nagy számú családját földönfutóvá tették. Ekkor az öreg Maceo nejét és apróbb gyermekeit biztonságba helyezve, maga köré gyűjté felnöttebb fiait s megesketé őket, hogy vele együtt csatlakoznak a fölkelőkhez és mindaddig küzdenek, míg a spanyolokat Kubából végképen ki nem varik.

Maceo hat fiával Gomez fölkelő vezérnél jelentkezett s néhány nap múlva már igen hősiést vett a Guantanamoi csatában, melyben a fölkelők győztek ugyan, de az öreg Maceo a csataterén halva maradt. Szintén ez történt két hónap múlva három fiával (Firmín, Manuel és Justice), kik egymás után hullottak el. Ez a csapás azonban nem riasztotta vissza a még életben maradt három testvér, kikhez, mivel a háború még további tíz évig tartott, időközben fölserdült öt kisebb öcsöcsük is csatlakozott. Hanem a harczokban ezek is mind elhullottak annyira, hogy a háború végeztével csak Antal volt már életben. Testén huszonhárom seb hirdette a csatákon tanúsított vitézségét. S e vitézségnek meg is lett a jutalma, mert fokról-fokra őrnagysággá, majd pedig ezredességig emelkedett. A fölkelők határtalan bizalommal és ragaszkodással viseltettek a hallgatag, mogorva tekintetű, de igazságos férfit iránt, ki csak az ellenség iránt volt kíméletlen, sőt kérlelhetetlen. Személyes bátorságáról, vakmerő haditeuréről csoda dolgokat beszéltek. A spanyoloknak egész réme volt.

Végre azonban a fölkelés leveretett. A győztes spanyol vezér, Campos, büntefelést ígért azoknak, a kik a spanyol kormány föltételeit elfogadva, hűségre térnek. A föltételeket Maceo-nak is megküldötte aláírás végett; de ő megtagadta az aláírást, azt mondván, hogy «csak olyan egyezséget ír alá, a mely Kubát teljesen fölszabadítja a spanyol iga alól». Később azonban, mikor látta, hogy sikertelen minden kísérlete a fölkelés folytatására, búske hangú levelet írt Martinez Camposnak, kijelentvén, hogy leteszi a fegyvert, ha híveinek kegyelmet adnak, őt pedig és tisztársait egy hadi hajón Jamaika szigetére szállítják önkéntes száműzetésbe. Campos ebbe beleegyezett. S a mint Maceo eltávozott, Kuba csakugyan lecsöndesedett.

Ez 1879-ben történt. Ez idő óta tizenhat évig élt Maceo Jamaikában, várva az alkalmat, hogy Kubába ismét visszatérhessen. Végre azonban megúván a várakozást, New-Yorkba ment, hogy az Egyesült-Államok west-pointi katonai iskolájába vétesse föl magát. Azonban sem kora, sem nemzetisége (spanyol néger), sem vagyontalansága nem kedvezett ennek a szándékának. Végső elkeseredésében, mivel egyéb szakbeli képzettsége nem volt, a vésőre határozta el magát. Ismeretlenül szolgálta meg, de ezt a szolgálatot is úgy választotta meg, hogy katonai ismeretét gyarapíthassa. Lovásznak állott be tiszt-tanárok mellé s e minőségben részt vett a lovassági gyakorlatokon, magán óráiban pedig folyvást katonai munkákat olvasott.

1888-ban visszatért Jamaikába, hol azon túl még hét esztendeig lakott. Mint fogságból szabadult oroszlán tört elő magányából és sietett haza Kubába, mikor 1895 februáriusában a még most is folyó lázadás kitört. Testvéreivel, Józsseffel, s Combret és Cambrec régi hadsegédeivel kötött ki hazája partján Bavacoánál. A partörző spanyol katonák azonban észrevették s üldözöbe vették a jövevényeket, kiknek csak nagy nehezen sikerült a közeli erdőségben eltűnnök. Két hétig bujkáltak a rengetegben, míg végre véletlenül rábukkantak a Maximo Gomez vezérlete alatt táborozó fölkelő seregére. Itt, a mint fölismerték, rendkívüli lelkesedéssel fogadták Maceót, kinek tekintélyét csak fokozta honfitársai előtt a hosszú száműzetés. Megérkezte hírére a fölkelés a sziget többi részén is kiűtött s mindenfelől seregestől tödültek a fölkelők, hogy Gomez és Maceo zászlai alá szegődjenek. Maceo az ő igazgató és szervező tehetőségével rövid idő alatt annyira vitte a fölkelő sereget, hogy győzelemről győzelemre vezethette. Yata-ras, Jarabana és Cristo melletti győzelmei után Bayamo mellett magával Martinez Campos-szal verekedett meg, ki serege összetörése után maga is alig tudott megmenekülni.

E nagy veszteség után hívták vissza Martinez Campost és küldték helyére a kegyetlen híru Weylert, ki csak 11,000 embere elvesztése árán tudta Maceót főfőszékből, Rinar del Rio tartományból kiszorítani; ártalmatlanná tenni azonban ő sem volt képes azt a férfit, a ki 25—30.000 főnyi gyűlésvész hadával Spanyolországnak több mint 100,000 emberből álló rendes seregét annyira tudta ellensúlyozni azon napig, mikor a kubai nagy szerencsétlenségére esett. Épen Havanna városa ellen készült egy merész támadást tenni, mikor váratlanul *Cirujeda* parancsnoknak 481 főnyi csapatára bukkanva, kénytelen volt ezzel megútközni, Alig kezdődött meg a csata, Maceo golyótól találya holtan rogyott le vitéz fegyvertársa, Gomez Ferencz mellett, ki maga is súlyos sebből vérezvén, barátja holtteste fölött febelőtte magát, hogy élve ne kelljen az ellenség kezébe esnie. A hírlapok emlegetnek olyan föltevést is, hogy Maceo orgyilkosság áldozata lett volna. De ezt semmi sem bizonyítja. A véletlen úgy akarta, hogy a csatamezőn végezze életét a még csak 48 éves, testben és lélekben egyiránt kiváló kubai hős.

VILMA, HOLLANDIA KIRÁLYNŐJE.

Napjainkban egész Európa lapjai sűrűn emlegetik Hollandia fiatal királynőjét, a most 16-ik esztendejében levő Vilmát, ki helyette még most is kormányzó (regens) anyjával, Emma özvegy királynéval közelebb Európa déli országokban utazgatott.

Még csak 36 éves anyjával együtt egymás után látogatta meg Baden nagyhercegségben a Fekete-erdőt, Svájc festői vidékeit, aztán pedig Aix-les-Bains francia fürdőt, melynek novemberben már teljesen elesondesedett élettelenisége épen nem riasztotta vissza a két királyi hölgyt, hogy ott buzamosabb tartózkodásra is megszálljanak. Kibéreltek egy csinos nyaralót, melyben egészen falusias életet éltek. Napközben a kis királynő hol zongorázott, hol az üveges verandán rajzolgatott, máskor pedig vagy kocsin, vagy gyalog kirándulásokat tett a közeli regényes hegyekben. Ezen kedvteléseiben kissé hizának indult anyja ritkán osztozott, de annál hűségesebb kísérője volt Monceaux tábornok, az úti kíséret feje, kinek reggeltől estig folyvást készenlétben kellett lennie, hogy ifjú uralkodónőjének minden pillanatban rendelkezésre állhasson.

Vilma királynő, ki 1880-ban született, még csak kilenc éves volt, mikor atyját, III. Vilmos királyt, a nassau ház luxemburgi ágának utolsó férfi tagját elvesztette. Azóta törvény szerint ő ül Hollandia trónján anyja gyámködsége mellett. Most már abba a korbá lépett, hogy ma-holnap férjhezmenetelre kell gondolnia. S ez természetesen rendkívül érdeklő a hollandokat, kik példás hű alattvalói a Nassau-háznak. A gyermek királynőt valóban imádják; s ő viszont szívvel-lélekkel holland leánynak érzi és mutatja magát. Gyakran felölti a polgárleányok nemzeti viseletét, mely különösen illeik telni kezdő alakjához és tiszta germán szokású finom, nyájas arczához. Örömet érintkezik a néppel és igen boldog, ha nyilvános megjelenései alkalmával éljenzéssel üdvözlők alattvalói.

Közelebb november végén már eltávoztak Aix-les-Bainsből, hogy ismét visszatérjenek Hollandiájokba.

KISFALUDY SÁNDOR EGY IRATA.

Lapunk munkatársának, Szüry Dénesnek, az írók kéziratai szünetes gyűjtőjének sziveségéből közöljük Kisfaludy Sándornak egy 1832-ben kelt iratát. A „Himfy Szerelmek” költőjének kocsisával, Babos Sándorral «pro 1832» kötött bérszerződése az. Egy kis nyolczadrét papírlap, a melynek tartalmát a költő sajátkezűleg írta. Két szempontból érdekes ez az irata. Szabatos szövegezésénél fogva, a melyről el lehet mondani, hogy kerül minden fölösleges szót s hogy azzal a jó magyarsággal van írva, a melyt Babos Sándor, a másik szerződő fél is világosan megért. És érdekes mint az idők változásának tükré. A 30 váltó forint évi fizetésé-

ma már rege-kori emlék; és az is a mesék országába tartozik, hogy valaki szerződésileg napi két messzely bort biztosítson a kocsisának, ha «uton van». Az új nemzedék a «liter» korban lassanként meg sem érti, mi volt az a «messzely» és szerződésileg se «iteztét», se «liter»-t nem biztosít kocsisának, «ha uton van». Az ember-szeretnek ezt a patriarkális nyilváníatást megölték a vasutak. Végök van azoknak a «régi jó idők»-nek, mikor a «Jancsi» kocsis akkora utakra indult, hogy egy hétre való abrakkal látta el a kocsiját. Ma a vicinális idejében, úgyiszolva csak labdahajításnyi útjai vannak.

MACEO, A KUBAI FÖLKELŐ-VEZÉR.

CIRUJEDA, KUBAI SPANYOL KATONAI PARANCSONK.

Ide igtatjuk a kézirat tartalmát a mint következik:

Babos Sándor Kocsisom Conventioja pro 1832.
Fizetése: Kész pénz 30 f. v. Háznál kosztja. — Egy felső ruha, egy Lájblí, két nadrág, egy kalap, két pár új Csizma, 12 rőf vászon egy esztendőre. — Egy köpönyeg, egy téli ruha három esztendőre. Uton vagy kosztpénze, vagy ételle, és délre, estére egy-egy messzely bora. Melly fizetésért tartozik híven és józanul szolgálálni. A keze alá adott lovakra, «szerszámokra, kocsikra és eszközökre jó gondot viselni, és elmenő szándékát fertály esztendővel előbb bejelenteni. Esztendeje kezdődik 1. Január 1832.

Kisfaludy Sándor

Fizetésébe vett: — Foglaltot adtam néki 1 f. v. — 13. máj. Egy pár új Csizma 6 f. v. — 26 október adtam 10 f. v. — dto Csizma árát 6 f. v. — 21 Január 1833. 19 f. v. végképpen. — Kifizettem 12 rőf vásznát.

Megfogadtam 1833-ra: 40 f. v. készpénzben: a többi előbbi mód szerint marad. Adtam foglaltot 1 f. v.

ISTVÁN NÁDORNAK EGY MAGYAR FOGALMAZVÁNYA.

A «Vasárnapi Ujság» f. évi 47-ik számában István főherczeg magyar nyelven és gyönyörű kalligráfiával írt leveleiről van emlékezés, a melyek még itt-ott lappanganak. Úgy vélem, érdekelni fogja az olvasó közönséget, ha egy ilyen lappangó kéziratot, a mely különben egy kérvénynek a hátirata, e lapok hasábjain ezen én is bemutatom.

Az utolsó nádor, István főherczeg, 1858 február 2-ikán kelt kéziratát a legnagyobb kegyelettel őrizi az alosúthi ev. ref. egyház. Ez a kézirat az utolsó egyike lehet azon fogalmazványok közül, melyeket István főherczeg magyar nyelven írt s tanúságot tesz úgy a főherczeg nemes jószívéről, valamint alosúthi jobbágyainak iránta való őszinte ragaszkodásáról. Bármikor fordul is az egyház szorongatott körülményei között a nádor-család bármelyik tagjához az úrbériség megszünte előtt, vagy után, mindig a legkegyesebb meghallgatásra talál.

A főt említett kérvény hátlapján levő elhatározást István főherczeg maga írta szép magyarsággal, akkori helyesírással és szép szabályos betűkkel. Különbö a nevét igen szépen szokta leírni. A kérvény hátirata a következő:

A folyamodók jelen alázatos kérélmét, mint régi ragaszkodásuk jelét kedvesen vévén és megemlékezvén azon hűségről, melyet hajdan dicős emlékezteti atyjám, későbbben pedig erántam és testvérem mint földesuraik erant, az uriviszonyok megszüntéig, minden alkalommal tanúsítottak: hogy ez eránti elismerésnek maradanó emléket adjam, a kért tizenyolez hold szántóföldet, a folyamodóknak Templomok és Prædikátorok javára, ezenel oda ajándékozom, olly feltétellel alatt mindazonáltal: hogy azok a határ tagosításának alkalmával egy tagban hasitassanak ki, használatuk pedig örök időkre felében a Templomot, felében pedig a Prædikátort illesse.

Schamburgban Február 2-ikán 1858

István.

Boldogult elődöm, Mészáros Károly, az egyház jegyzőkönyvébe a következő bejegyzést tette:

«Midőn a kérvény elkészült, az egyháztanács két presbytert választott, a kik a kérvényt személyesen vigyék Schamburgba István főherczeghez. Azonban az egyháznak pénze arra sem volt, hogy a küldöttek útiköltségét fedezze; — tehát várni kellett. Eközben József főherczeg ő fensége véletlenül Alosúthra megérkezett; most a presbyterium azt határozza, hogy József főherczeget kéri meg alázatos kérsüknek István főherczeghez való eljuttatására. A lelkész ellenzi, hogy József főherczeget terheljék a levél vitelével, de később enged. És csakugyan József főherczeg viszi el az egyház alázatos kérését és adja át István főherczegnek.»

Mily szép bizalmas patriarkális viszony volt az uriviszonyok megszünte után is Alosúthon a volt jobbágyok és a volt földesurak között! Ez a bizalmas patriarkális viszony fennáll ma is. Álljon is fenn minden időben!

Mészöly Győző,
alosúthi ref. lelkész.

ARCHENHOLD LÁTÓCSÖVE.

Tudvalevő, hogy a csillagászati látócsövek értéke, jósága és nagytól képessége attól függ, mekkora az illető eszköz üveglencséje (ügynevezett objektív lencséje).

Ha tetszésszerinti nagyságú lencsék tudnánk készíteni, úgy a látócsövek nagytól képességének alig lenne határa. Azonban az ember minden műve tökéletlen, tehát az üveglencse is.

Minél nagyobb üveglencsét akar valaki készíteni, annál finomabban kell azt köszörülni, mert a lencse hibái következtében előálló látásbeli rendeltenségek annál nagyobbak. Egy olyan üveglencse, mely nem teljesen szintelen és a mely rozslú lévén köszörülve, homályosan mutat: teljesen hasznavehetetlen. Egy nagyobb fajtájú lencse elkészítéséhez gépek kellene, sok munkás és sok esztendői munka szükséges, úgy, hogy ilyennek elkészítése esetleg több százezer forintba kerül.

Ennek a körülménynek kell tulajdonítani, hogy a németek, ámbár nagy áldozatokat hoznak a tudományuk, nem rendelkeztek oly látócsövek felett, mint a többi mivel nemzetek. Németországban a legnagyobb csillagászati látócső eddig a strassburgi egyetemen volt, melynek lencséje 48 cm. átmérővel bír, holott p. o. a bécsi átmérője 68 cm., a pulkovaie (Szent-Pétervár) 76, a Lick-féle csillagdáé (Amerikában) pedig 91 centiméter.

Most a németek Archenhold számításai és tervei alapján egy akkora látócsövet terveztek, melynek üveglencséje 110 centiméter átmérővel bírjon. Ez azonban eddig csak terv maradt. Egyelőre csak 70 cm. átmérőjű lencsét készítették, s ezzel alkották meg a látócsövet, mely legközelebb a treptovi parkban volt látható a berlini iparkiallítás alkalmából. Ennel figyelemre méltó volt maga a szerkezet is, melynek segítségével a 80 mázsaas műszert egész könnyen lehet ide vagy oda fordítani, még pedig oly módon, hogy forgatható kupolára szükség nincs, mely körülmény nevezetes mértékben leszállítja a költségeket.

Mi magyarok, fájdalom, nagyon is távol vagyunk attól, hogy versenyre kelhünk a többi nemzetekkel műszereinknek jósága tekintetében. Nálunk egyáltalában nincs állami csillagvizsgáló intézet, a mely megérdemelje ezt a nevet.

A KERÉKPÁROZÁS RÓL.

Még csak nem régiben is egyszerű kedvtelésnek, játéknak tekintették a kerékpárt, s alig gondolta volna valaki, hogy ennek a találmánynak valaha a gyakorlati életben is számot tevő jelentősége legyen. Pedig ma már így áll a dolog. Igaz, hogy nagyon sokat is tökéletesedett a kerékpár, mióta e század elején a hajdú-szoboszlai nótárius, Cseke uram ilyenféle találmányán közmegebotránkozásra felkerekedett a városházhoz.

Most már a kerékpár rendkívüli tökéletességet ért el. Csekély súly, nagy szilárdság, könnyű járás, mint fő kellékek, mondhatni teljesen egyesülnek ma már benne. Ezért bejutott a hadseregbe is, és alig van már olyan ország, melynek katonasága kisebb-nagyobb mértékben ne használná a kerékpárt. Különösen pedig a németek és francziák járnak e tekintetben legelő, kik már egész szakaszokat képeztek ki a kerékpározásra. Ezek a katonák különösen mint küldönczök tesznek jó szolgálatokat, valamint oly esetben is, midőn a harezter első vonalában működő gyalogság megfogyott lőszerét kell pótolni, a mi sok nehézséggel szokott járn.

A katonai kerékpár igen alacsony, úgy hogy a katonák szükség esetén gyorsan leszállhat róla s tüzeléshez foghat. Az az előnye is megvan, hogy egy gyenge nyomással össze lehet hajtani, mikor aztán a katonák borujára akaszthatja s úgy viheti tovább. Erre akkor van szükség, ha a terület nem olyan, hogy kerékpározni lehet rajta.

Egyik képnünk egy német katonát ábrázol, a mint kerékpárját összehajta hátra vette, a másikon pedig a katonák kerékpárjáról leszállva, az ellenségre lövöldöz.

Hogy a polgári életben is napról-napra nagyobb tért hódít a kerékpár, azt mondani sem kell. Elégé tapasztaljuk ezt különösen a fővárosban, hogy egymást éri már a sok kerékpáros bolt, az utcákon pedig minduntalan suhan el mellettünk jobbról is balról is, szélesbességgel néhány kerékpáros, még pedig nemesak mulatságból, hanem láthatunk levél-hordókat, sürgönyhordókat, boltiszolgákat is feles számmal kerékpározni, hogy dolgukat annál hamarabb véghezhessék.

Van kettős ülésű kerékpár is, a melyen két ember kerekedik. Az ilyen kettős gépek eddig úgy voltak

szerkesztve, hogy az illetők egyikének a másik háta mögött kellett ülni, a mi némi tekintetben mégis kellemetlen volt. De ezen is segítettek már s egy gyárosnak sikerült olyan kerékpárt szerkesztenie, melyen a kerékpározók nem egymás mögött, hanem egymás mellett ülnek s út közben kényelmesen társalaghatnak. E csinos és ügyes gép rajzát is bemutatjuk most, a mint azon egy fiatal házaspár teljes gyönyörűséggel halad előre.

DIVATLEVEL.

A téli évad kellő közepén megnyílt divat-kiállításokon látható ezérlelé s, házi- és estélyruha, szőrmével bélelt és szegélyezett kabátok, köpenyek, gallérok, karmantyuk, stb. divatozik még mindig a fényűzés kedveléséről tesznek tanúságot.

A kissé vastag angol bársonyt, mely most utcai ruháknál mellőzhetlen, a drágább, de semmivel sem jobb francia vagy belgiumi kelmével pótolják. Sötét ruhák helyett mindinkább ríktó színek kerülnek elő, melyek hamarabb pusztulnak. A tömör, de mindamellett puha és meleg angol gyapotkelméket, bár télre inkább megfelelnek a célnak, még mindig nem alkalmazzák eléggé.

VILMA, HOLLANDIA KIRÁLYNŐJE, HOLLAND NEMZETI ÖLTÖZETBEN.

Ezt a sajnos jelenséget a ruhaszabás dolgában mutatkozó józan irány teszi némileg jóvá. Sem az uszály, sem pedig a krinolin nem bírnak lábra kapni, sőt mai napság szűk fűzőváltat is ritkán lehet látni.

Báli és estélyruhákra a tánczó fiatalok az idén majdnem kizárólag francia selyem és tulle-kelméket fog használni, míg a nehezebb brokát és himezett selyem leginkább látogató és ebédő öltözetekre marad.

Kalapok dolgában valami különös változás nem állott be. Bársony vagy színes nemez, megfelelő selyemzsalaggal és tollszalaggal. A mintát mindenkora holgy alakja határozza meg, miért is sablonszerű divatról szó sem lehet. Fölemlítendők még a legújabb feltűnt női gummi-czipők, melyeket eddigé csak éltes hölgyek viseltek. Ámde a most divatos hosszú sták gyakran havas és esős időben végre oly lábbeli használatát tették szükségessé, mely a hölgyeket a megfázástól megóvjá, s így most már még a legkönyvesebb divathölgy is roz időben orosz gummi-czipővel sétál az utcán.

A téli öltözékek közül egy csinosat mutat az ide mellékelt kép. Szőrmével szegélyezett apró kámszás és nagyon bő újjas dereka van e ruhának s a Medici-félegallérselyemmelásztóggyapot brokátból készült, nagy, aranyozott gombokkal. A kalap nemez, bár-

sonyszalag díszítéssel, strucz- és paradicsommadár-toll csokorral. A ruha kelméje világosbarna, könnyű szövetű bársony.

Allice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Költemények. Irta Szabolcska Mihály. A Szabolcska költsézte iránt való érdeklődésnek nem csekély jele, hogy összegyűjtött versei aránylag rövid idő alatt már második kiadásban jelenhettek meg. Szabolcska költségeit keresetlen egyszerűség, a hang őszintesége s az érzelmek szívhez szóló melege jellemzi; olyan becses költői tulajdonságok, a melyeknél fogva azok költséztünk igazi gyöngyei közé sorolhatók. Szabolcska költségeinek második kiadása csinos kiállításban Singer és Wolfner budapesti könyvkereskedőknél jelent meg s ára 1 frt 20 kr. A kötetből mutatványul álljon itt a következő költsemény.

Mért nem születél te...

Mért nem születél te Én meg soha, soha,
A mi ki falunkban, — Szegény fiú módra,
Ott se messze tőlünk, Kis falunk határát,
Csak a szomszédunkban. Át ne léptem volna!

Csak a szomszédunkban, Ne tanultam volna,
De ott is szegénynek, Olvasni se másból;
Falu rózsájának, Csak a te szeméből,
Falu legszebbjének. Csak a te orezádról.

— Óh, onnan se másról!
Onnan se egyébről:
Csak a szíveinknek
Örök szerelméről!

Szerelm könyve. Költsemények. Irta Regőci (Ezner) Győző. Szekesfehértúr 1896. A tartalom a könyv címének csak félig-meddig felel meg, mert a szerelm mellett nagy helyet foglal el a családi érzés, az elmélkedés, sőt a tisztán elbeszélő költsemények csoportja is. A cím azonban mellékes, s megrovás helyett inkább örülünk, hogy szerző változatos hangokat igyekszik csalni lantjából. De a mint a vaskos kötetet átlapozzuk, önkénytelenül azt kérdezzük: nem saját művéről írta-e szerző a «Könyvbírálat» című epigrammot:

Ahhoz, a mily izmos, —
Gyöngye a kötetke:
Ha a fele volna,
Egész jó lehetne.

Ez a bírálat azonban csak úgy állna Regőci gyűjtőművére, ha a mi költsézet az egész kötetben van, azt fél annyi versbe lehetne átönteneni, vagy helyesebben: tömöríteni. A világatás a meglevők közt valami sokat nem érne, mert e gyűjtőmű nem jó és rossz versek keveréke, benne az egyes darabok a tiszta közepszerűség alá ritkán szállnak, de magasabbra sem igen emelkednek. Szerző szép műveltségű, képzett író, vannak érzései, gondolatai, ötletei, de hiányzik belőle a költői erőnek az a frissesége, közvetlensége, mely mozgásba hozza képzeletünket s szívünket rokon rezgésre kényszeríti. Nem a virágos kifejezések válogatásában van a költő titka; egyszerű szavakkal is érhet el erős hatást, míg a szavakkal való pompázás leggyakrabban hiedgen hagyja az olvasót. De nem mindig használ ügyes szóvirágokat, sokszor meglep a gondolat finomságával, pl. «Kis hűgómor!» című versében gyermekemlékei újnak meg; lánja kis hűgát, kit mindenki úgy szeretett, becézgetett. De egyszer csak a kis leány ott fekdűt a ravatalon. Édes anyjok a kis halottira borulva zokogott:

«Jó anyánk választott gyermekei között:
Azután ment ő is, a ki elköltözött;
Így is, úgy is marad valamelyik írva, —
Inkább a kisebbet nem hagyja magára.
Odavette szépen az ölibe.
S elszenderült maga is fölibe.»

A gondolat szép, csak hogy nem tudja jól kifejezni; kivált az utolsó sor egészen gyöngye. A szerelmi költsemények első ciklusánál mindjárt az rontja le az olvasó illuzióját, hogy az imádott nő így szól a költőhöz:

«Te ifjú vagy még, én középkorú.»

Göthe és Stein báróné viszonya is ilyen forma volt; de a nagy német költő nem is emlegette a kedves életkorát. Az sem engesztelhet ki bennünket,

KÉT ÜLÉSÉS KERÉKPÁR.

hogya a szerelmi költemények egyik későbbi ciklusa így kezdődik:

„Őt választottam, ezt a gyermeket,
A ki még egyszer oly idős vagyok».

Néhány elbeszélő költemény is van a kötetben, elég jól, elevezen folyó, a gyűjteményt pedig, prózában írt gondolatok, ötletek zárják be, melyek szintén tanúsodnak a szerző irodalmi műveltségéről s elmékedésre hajló költői lelkéről. A kötetből álljon itt mutatványul a következő kis költemény:

A miért dalolunk.

A madárka itt az ágon csattogtatja:
Szereltem, vágy, a mi a dal foglalja.
A virágok őket nézik, rá nevetnek,
Kicsi jószág, hogy olyan nagy a te kedved!

Csattogtatja, jobbra fordul, balra fordul,
Míg a másik hozzászóokken a bokorbul.
S elrepülnek csicseregve, túl a kerten...
Volt, hogy én is nem hiában énekeltem.

„Ungarischer Dichterwald». Gyakran épen nincs benne köszönet, ha a mi költszetünket fordításokban mutatják be a külföldnek. Csak nem rég láttunk egy francia nyelvű kötetet, a melyben szörnyen elferdítve olvastuk egyes jelesünk műveit. Annál nagyobb meglepéssel lapozgattunk közelebb *Cserhámi* H. Irénnek német nyelvű új anthológiájában, melyet a stuttgarti „Verlags-Anstalt» adott ki. *Ebers*, a nálunk is jól ismert regényíró, írt hozzá előszót, a melyben hízogően nyilatkozik a kisasszonyról, a ki ezt az érdekes könyvet oly keveset von le egyéb érdemeiből. Mert elsőrendű jelesünk, nevezetesen *Vörösmarty*, a két Kisfaludy, Kölcsey, Bajza, Arany, Tompa, Petőfi, Jókai, Gyulai, Szász Károly, Vajda János, Lévy, stb. mégis mind ott vannak a kötetben és elég szép művekkel, sőt arcképekben is bemutatva, úgy szintén az újabb irodalomból is többen, így *Bartók*, *Dóczy*, *Endrődi*, *Jakab Ö.*, *Kiss J.*, *Kozma A.*, *Szabolcska*, stb. Az ötven költőt ismertető díszes kötetből bizonyára fölvehető, hogy a németül olvasó közönség ideháza is szívesen fogja olvasni. Helyeslést érdemel a fordító azért is, hogy a népköltészetet virágairól sem felejtkezett meg. Igen oda illik a kötet elejére mintegy bevezetésül az a három népballada és tizenhét népdal, a melyek általában eléggé választékosak és gördeleken fordítások.

Olcsó könyvtár. A *Gyulai Pál* által szerkesztett s a Franklin-Társulat által kiadott népszerű vállalatnak ismét nyolcz kötete (364—371) hagyta el a sajtót, a következő eredeti és fordított művek: *A Dabóczy-család*, *Pálffy Albert* veterán főnagyság. A legújabb időkben játszik eszelekvénye, de

KATONAI KERÉKPÁR ÖSSZEHAJTVA.

Pálffy tolla alatt fölelevenül a régi patriárkhális, magyaros élet. Egy úri család drámáját írja le. Ára 60 kr. — *A botány*, spanyol regény, *Alarcon* Péter műve, a 12-ik spanyol kiadás után fordította *Harszti Gyula*. A híres munka 466 oldalnyi kötetet foglal el s ára csak 80 kr. — *Gabrielle*, színműtő felvonásban, írta *Augier* Emil, francziából fordította ifj. *Szász Béla*; ára 40 kr. — *A kapitány leánya*, *Puskin* Sándor regénye, oroszról fordította *Ambrozius Dezső*; ára 40 kr. — *Descartes emlékezete*, a XVII. századbeli nagy francia gondolkodó életének és filozófiájának ismertetése, a franczia akadémiától 1765-ben megkoszorított emlékbeszéd, írta *Thomas*, francziából fordította és jegyzetekkel ellátta *Rácz Lajos*; ára 30 kr. — *A magyar irodalom főirányai*, a magyar szellemi élet összefoglalása legfőbb mozzanatainak kitüntetésével, írta *Riedl Frigyes*; ára 30 kr. — *Folt, mely tisztít*, a modern drámái költészet kitünőségének, *Echegaray* Józsefnek négy felvonásos drámája, spanyolból fordította *Pathy Károly*; ára 30 kr. — *A magyar*, vigjáték három felvonásban, gróf *Teleki-jutalmat* nyert pályamű, írta *Berezik Árpád*; ára 20 kr.

A magyar nemzet történetéből, melyet *Szalay József* történetének átdolgozásával *Baróti Lajos* írt, s melyet bőven illusztrálva a *Lampel-féle* könyvkereskedés (Wodianer és fia) bocsát közre, megjelent a második kötet is. Ez az Árpád-ház kihalásától a mohácsi vészig terjed, 64 ívet tölt be s díszes kötetben kapható. A számos kép mellett színes műmellékletek is érdekessé, egy *Corvin-Kodex* címűlapja; a *Képes Krónika* czíműképe; a máriacelli templom portáléja fölött levő kép, mely *Nagy Lajosnak* a törökön kivított győzelmét ábrázolja; *Nagy Lajos* birodalmának térképe, *Mátyás király* győzelme a cseh Holubáron (Wagner Sándor festménye után), végre Magyarország térképe *Hunyadi Mátyás* korából. A nem székes műmellékletek száma tizenhárom, a szövegeké pedig mintegy 250. *Szalay József* művét a tud. akadémia jutalommal tüntette ki, *Baróti Lajos* ezt a munkát az újabb kutatásokhoz képest végig javította, azokat a részeket pedig, melyeket a korán elhunyt *Szalay* meg nem írhatott, maga írta meg. A kötet ára vászonkötésben 7 ft 50 kr., félbörötésben 8 ft. Az első kötet ára is ugyanannyi.

Alsó-Fehér vármegye magyar népe. Etnografiai tanulmány. Írta: *Lázár István* tanár a nagyenyedi főgimnáziumban. Különnyomat Alsó-Fehér vármegye monografiájából. Nagy-Enyed, 1896. E nagy 8-ad alakú, 211 lap terjedelmű s számos szövegekkel és hat melléklettel ismertetett gondos tanulmány, részint forrásmunkák, részint személyes megfigyelés és vizsgálat alapján ismerteti Alsó-Fehér vármegye nagy többségben levő oláh népesség közt élő magyar lakosságát, tüzeten leírva annak anthropologiai tulajdonságait, házát és butorzatát, ruházatát, táplálkozását, foglalkozásait, különféle szokásait, vallását, hiedelmét, nyelvét és költészetét. A csinos kiállítású könyv ára 2 ft. Kívánatos, hogy az értékes munkamennél nagyobb pártolásra találjon művelt közönségünknek.

KATONAI KERÉKPÁR SZÉTNYITVA.

Eszmevilág, írta *Szekelyné Incze Sarolta*. Milenniumi emlékül 1896. évre. A szerző azt mondja előszavában, hogy könyve közelebbsítésével azt a célt tűzte maga elé, hogy megörökítse élete azon kellemes perceit, mikor olvasás és tanulmányok után gondolatokba merülve, reflexiókat alkotott s talán abban az illúzióban élt, hogy alkot is valamit. A könyv tartalma: egy-két elbeszélés, allegoria, eszmefüggő, rege, gondolatok; „*Achilles*» (Göthe műve) és „*Egy királynő végzeté*» című történeti színmű, mely *Kézdi-Vásárhely* került színpadra. Tehát elég változatos tartalom. A könyvet az író b. *Bánffy Dezső* miniszterelnöknek ajánlotta. Ára 1 ft 20 kr s megrendelhető az íróknél *Kézdi-Vásárhely*tt.

Az „*Akadémiai Értesítő*»-nek, melyet *Szily Kálmán* főtítkárszerkeszté, közelebb megjelent a deczemberi (84.) füzet. Három nagyobb közleményen kívül gondos szemlélt közöl a folyóiratokról s összegezi az Akadémia novemberi jegyzőkönyveit. A folyóirat a jelen füzetrel a VII. kötetét fejezi be. Egy-egy évfolyam előfizetési ára 3 ft.

Vass Tamás marosvásárhelyi ref. lelkész „*Emlékek*» czím alatt egy körülbelül 11—12 ív terjedelmű költemény-kötetet bocsátott sajtó alá. Fűzött példány előfizetési ára 3 korona, díszkötésű példány 5 korona. Az előfizetési pénzek f. évi deczember 31-ikéig szerzőhöz küldendők be.

A „*Pesti Hir*» naptára megjelent az 1897-ik esztendőre. *Schmitt* József szerkesztette a változatos és bőrtartalmú naptárt. A szöveget számos kép is érdekessé s a teljes naptári részen és szépirodalmi tartalmán kívül sok hasznos olvasni való is van benne. Ára 1 ft.

Nemzeti színház. A spanyolok híres drámairójának, *Echegaray* Josénak „*Mariana*» 4 felvonásos drámája került szíre e hó 18-án a nemzeti színházban. dr. *Szalai* Emil fordításában. A modern drámairásnak mesterét ennél művészibb alkotásai-ból, „*A nagy Galeotto*»-ból és „*Bernard Montilla*»-ból ismeri már közönségünk. „*Mariana*» is egy elsőrendű drámairó és költő műve, finom, szép jellemzéssel, hévvel és pathoszsával, de a hatást üzletszerű kiszámítással hajbássa, s az idegeket fogja meg, a helyett, hogy a szívhez férköznék. *Mariana* excentrikus hölgy, kinek oka van gyűlölni a férfiakat, mert férje léha ember volt, s ezenkívül anyja gyászos emlékeibánattal és boszúval tölti el. Anyja ugyanis egy csábító áldozata lett. *Forrongva* él lelkében a vágy, hogy anyja gyalázatát és boldogtalanságát megboszulhassa. Van egy udvarlója, *Don Daniel*, aki külön a többinél. Eleinte csak kaczerkodik vele és kinozza; de később érzi, hogy szereti is. Mikor azonban elhatározza, hogy neje lesz, akkor tudja meg, hogy *Don Daniel* senki más, mint anyja csábítójának fia. A gyermekek sorsa fölött a szülők büne lebeg. *Mariana* hirtelen egy tábornoknak nyújtja kezét, a ki arról nevezetes, hogy első feleségét agyonlőtte.

Azt várja tőle, hogy elég erős lesz őt megvédeni, vagy megbüntetni, ha szerelme erőt vesz rajta. Csakugyan mikor *Daniel* a menyegző éjjelén megjelenik, újra ostromolja, és *Mariana* érzi, hogy mennyire szeret és hogy megtántorodhatik, elvadultan hívja férjét, hogy boszúlja meg becsülete megsértőjét s mikor a férj le akarja löni *Don Daniel*t, *Mariana* ugrik közéjük, s a lövés őt találja. A drámának meggyőzőtő hősnőjét, *Marianát* P. *Márkus* Emilia játsza teljes művészetével és megrázó hatással. Mellette *Mihályfinak* (*Dániel*) jut még kiemelkedőbb szerep és *Gabányinak*, ki egy régiségtudós alakját személyesíti sok humorral.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia decz. 21-iki ülésén b. *Eotvos* Loránd elnök. Az ülés egy részét folyó ügyek vették igénybe. Ezenkívül *Némethy Géza* tartott emlékbeszédet *Barna Ignác* fölött, kit a latin klasszikusok fordításáért 1876-ban választott tagul az akadémia, s ki 1894 végén hunyt el. — A folyó ügyek során *Szily Kálmán* megemlíttette, hogy *Szilágyi István* mármaroszi gimnáziumi igazgató e hó 18-ikán érte meg akadémiai tagságának 50 ik évfordulóját. Az akadémia ebből az alkalomból üdvözlő iratot intézett az érdemes férfifőhoz.

A Kisfaludy-társaságban két rendes és két levelező tag helye üres most. A titkár fölszólítja a társaság rendes tagjait, hogy e helyekre vonatkozó ajánlataikat, — az ajánlott irodalmi munkásságának részletes bemutatásával — legkésőbb újév napjáig nála (Budapest, Arany János-utca 1. sz.) írásban nyújtsák be. A rendes tagságra három jelöltet emlegetnek: *Rákosi* Viktort, *Riedl* Frigyest és *Alexander* Bernátot.

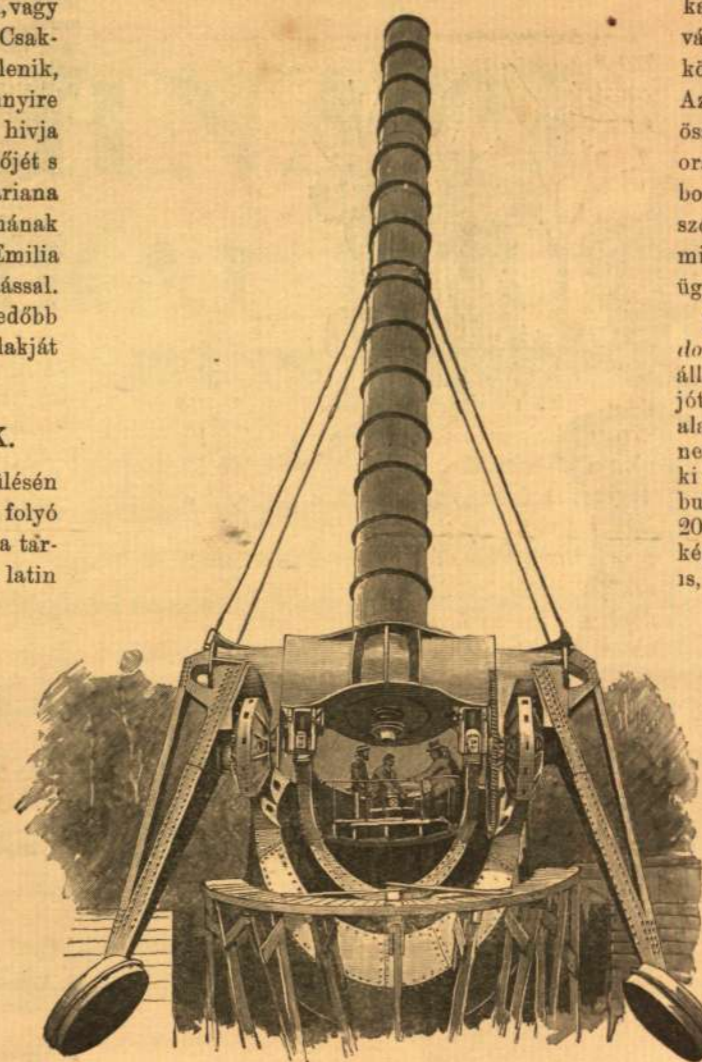
Az orsz. képzőművészeti társulat legutóbbi választmányi ülésén, melyen b. *Harkányi* Frigyes elnök. megállapították, hogy a társulat hatáskörében rendelkezésre álló pályadíjak és kitüntetések közül melyek fognak az 1897. évi tavaszán a nemzetközi és melyek az 1897—98. évi téli tárlaton kiosztásra kerülni. A tavaszi nemzetközi tárlaton az állami aranyérmek, a társulati díj, az *Ipolyi*-díj, a *Vaszary*-díj és a dr. *Rudics-féle* ösztöndíj, — a téli tárlaton pedig a műbarátok ösztöndíja, a gróf *Károlyi*-díj, a *Ráth*-díj és az *Estherházy*-díj kerülnek kiosztásra. A *Vaszary*-díj és a b. *Rudics-féle* ösztöndíj ezuttal először adatnak ki. A párisi 1900-iki kiállítás ügyében való részvételre előkészítő tanácskozáskor — a kereskedelmi miniszter fölkérésére — a társulat a maga részéről dr. *Ambrozius* Dezső titkárát és *Pap* Henrik festőművészt küldte ki.

MI UJSÁG?

Mai számunk utolsó a jelen évben, a kiadóhivatal a t. előfizetőket megrendeléseik mielőbbi megújítására kéri föl, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be.

A „*Vasárnapi Ujság*» folyó évi tartalomjegyzékét, mint rendesen, most is tiszteztendő utáni számainkál fogjuk szétküldeni. A „*Világkrónika*» ez évi tartalomjegyzékét a „*Világkrónika*» első számával küldjük szét.

* Gróf *Zichy Jenő* kaukázusi gyűjteményeiről most készitene dr. *Jankó János* és dr. *Pósta Béla* egy nagyobb díszmunkát, melyben az ismertető szöveget közel kétszáz nagy műlap világosítja meg. Ezzel azonban nincs befeljezeve gr. *Zichy Jenő* nek a magyarok őshazáját kutató munkálkodása, sőt jelen-tésben szakassa csak ezután kezdődik. Gr. *Zichy Jenő* két tanulmányját után most egy nagyobb, tervezett tudományos expediciót szervez s e célra három szakembert nyert meg: dr. *Jankó Jánost* a néprajzi, dr. *Pósta Bélát* a régészeti és dr. *Fiók Károlyt* a nyelvtudományi részre. E három szakfért előlegesen beható tanulmányokat fog végezni itthon úgy, mint az orosz, stb. múzeumokban és könyvtárakban s azután 1898-ban a gróffal együtt hosszabb kutató útra indulnak. Ennek eredménye nemcsak a nemzeti múzeumban gróf *Zichy Jenő* által alapított kaukázusi osztályt fogja a legjelentősebb ilyenmű gyűjteménynyé tenni, hanem az új tudományos feldolgozása a magyar őstörténelmet is bizonyára fölötte nagy mértékben előbbre fogja vinni.

ARCHENHOLD ÓRIÁSI LÁTÓCSÖVE.

A szépművészeti múzeum. Az ezredévi ünnep alkalmából állítandó szépművészeti múzeum magában foglalja az országos képtárt, a muzeumi képtárt és a történelmi arcképcsarnokot, s ezenkívül is sok vásárlás történt számára. Helyet azonban nehéz számára kapni, mert a főváros területén mindent beépítettek. A kormány 10,000 négyzetölet kért a várostól a múzeum helyéül. A város az *Uj-vásártér*t szemelte ki e célra, mely nagy terület s ha a vásárcsarnokot megnyitják, ugyis szabad tér lesz. Fele részén, tágas parkkal körülvéve is elfér a múzeum. Még most a központon kívül esik ugyan, de a főváros épen abban az irányban terjeszkedik. A parkozás költségeit a város a kormányra hártja.

Munkácsy „*Siralomház*»-a a szépművészeti múzeumban. Munkácsy legnevezetesebb alkotásai külföldön maradtak. A szépművészeti múzeum számára sikerült azonban megszerezni a mesternek azt a művét, mely hírnevét megállapította. A „*Siralomház*» volt ez a festmény, melyet *Düsseldorff*-ban festett, s melyért 1870-ben *Párisban* a kiállítás legelső kitüntetését nyerte el. Ezt egy angol műbarát vette meg. Tőle később *Wilstock* nevű amerikai tulajdonosba került, s ennek halálával, hagyomány útján, a filadelfiai múzeumba jutott. Most is ott van. Munkácsy állandó szeretettel csüggett e műven, s 1881-ben diadalai közepette, s művészetének fénykorában arra határozta magát, hogy „*Siralomház*»-át, fejlett művészeete tudásával újból megfesti. Kerülte mindazt, a mit előbbi műveinek kezelésében hibáztatott, mint például a sötét aszfalt tulságos használatát, mely első műveinek korai romlását, s zineinek elszóttyúlását okozta. *Sedlmayer* műárus megrendeléséből csakugyan megfestette a képet, mely szintén Amerikába került. Tulajdonosa azonban tönkre ment, most értékesíteni kívánta és eladást végett *Párisba* küldötte. Ma már *Budapest*-ben a rendkívül becses kép, mely a Munkácsy nagy művészetét egész teljében mutatja. A magyar országos képzőművészeti tanács megzemlélvén a képet, javaslatára *Walliss* Gyula létesítendő szépművészeti múzeum számára. A kép a műcsarnokban látható, hol az ezredévi képzőművészeti kiállításból a múzeum számára vásárolt egyéb festmények is együtt vannak.

Vörösmarty szobra *Budapest*-ben. Három év előtt *Pintér Kálmán* kegyesrendi tanár, a budapesti

katholikus kör alelnöke a kör egyik ülésén azt indítványozta, hogy *Vörösmarty Mihály*-nak, a nagy költőnek, állítsanak emlékszobrot *Budapest*-ben. Az indítványt lelkesedéssel fogadták, s tekintélyes összeg gyűlt egybe. Most a kör elhatározta, hogy országos bizottságot alakít. Harmincezer gyűjtővet beosztottak ki, az ország középiskoláihoz, adakozásra szólítván a tanuló ifjúságot. A fehévast az ország minden középiskolájának megküldötték. A szobor-ügyben a kör már irodát is szervezett.

Egy jótékony püspök emlékezete. Nagy-Váradon a püspöki palota előtti parkban bronz szobrot állítottak *Tordai Szaniszló* Ferenc püspöknek, ki jótékonyágával több emberbaráti és nevelő intézet alapját vetette meg a városban. Az ötvenes években neveztek ki a hazafias b. *Bémer* László helyére, a ki távol a külföldön hunyt el. A szobrot *Tóth István* budapesti szobrász készítette. A leleplezés e hó 20-ikán ment végre, s a püspökség és káptalan képviselőin kívül megjelent a város törvényhatósága is, mert *Szaniszló* a város föllendülése érdekében is sokat áldozott. A szeminariumi ifjúság ünnepi dala után *Palotay* László kanonok méltatta a nagy jótékonyágú püspök emberi és papi erőneit. Utána *Dus* László városi főügyész tartott emlékbeszédet. Az ifjúság éneke után koszorukat raktak a szobor talapzatára. A szobor költségeit *Vinkler József* fölszentelt püspök, a megboldogult legbensőbb megbíttja fedezte. A szobor előhelyeztetben ábrázolja *Szaniszló* püspököt.

A kiállítási terület rendezése. A kormány a főváros hatóságától a történelmi csoport épület-inek és a közlekedési pavillonok fenntartását kérte, a mihez a városi hatóság is hozzá járult. A két épület fenntartását a városi hatóság 10 évre engedélyezte, kikötvé, hogy ha időközben közbiztonsági okok kívánják, lebontatnak. A történelmi csoport palotájában a mezőgazdasági múzeumot rendezik el ideiglenesen, a közlekedési pavillonban pedig — mely szilárd épület — a vasuti múzeumot.

Az 6-budai színház. A főváros III-ik kerületében, Ó-Budán, mely oly távol esik, egy gyárát átalakítottak színháznak. Az átalakítás most már végéhez közeledik, január 18-ikán az új színházat, mely *Kisfaludy*-színház nevet kap, meg is nyitják. A színház igazgatója *Serly* Lajos.

Magyar királyi államvasutak. Tamási megállóhelytől való személyforgalomban fizetődó menedjék. A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a *Losoncz* és *Lónyabánya* állomások között legközelebb megnyitandó Tamási megállóhelynek *Podrevesny*, *Lónyabánya* és *Losoncz* állomásokkal való személyforgalomban az 1-ső, *Perse* megállóhelyvel pedig a 3-dik számú forgalmú menedjék fizetendő. A távolsági forgalomban Tamási megállóhelyre a *Losoncz* állomásra szóló menedjék érvényesek.

HALÁLOZÁSOK.

BOGICSI LAJOS, a budapesti kir. törvényész alelnöke, decz. 20-án este tüdőszélhűdésben hirtelen meghalt. Mint bíró és mint a társadalom egyik legrokonszenvesebb tagja, közisztalomban élt. *Bogicsi* 1828-ban született *Pesten*. Itt végezte tanulmányait s itt kezdte bírói pályáját, melyen gyorsan emelkedett. 1871-ben a pesti kir. törvényész alelnökévé, 1879-ben alelnökévé neveztek ki, 1886-ban pedig a budapesti kir. törvényész élére jutott, melyet min-taszerden vezetett. Halála számos fővárosi családot borított gyászba. *Kamer*mayer volt polgármester sógorát gyászolja benne. Temetésén, mely nagy részvét közt ment végre, az igazságügyminiszter is megjelent.

SÁRVÁRY ELEK, író, a „*Vadász* és *Verseny*»-lap főmunkatársa, meghalt e hó 21-ikén, 62 éves korában. Az irodalomnak régi munkása volt, s mint fordító, főleg pedig mint sport-író szerepelt többféle álnév alatt; leggyakoribb volt *Ujkéri* neve. Szerény, de szorgalmas munkása volt az irodalomnak. Özevegét s öt árvtat hagyott hátra. A kir. tábla bírja, *Sárváry*, ívérét gyászolja benne.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **SCHY** ANTON, a szegedi kir. tábla egyik tanácselnöke, *Szegeden*. — **PÖCSY** György, kir. közjegyző. *Kesken*met város bizottsági tagja, 55 éves korában, *Kesken*meten. — **SIMONYI** ELEK, az államvasutak vezértitkár-ságának egyik legképzettebb tisztviselője, államvasutai fogalmazó és ismert szakiró, 41 éves korában, *Budapest*-ben. — **WENZ** HENRIK, Nagy-Kanizsa város pénztárnoka, 74 éves. — **GALAMBOS** BÉLA, m. kir. közalapítványi központi főerdész, *Budapest*-ben, 31 éves korában. — **ULTSCH** János, a fővárosi „*Angol* ki-

TÉLI SÉTAÖLTÖZÉK.

rálvő fogadó városszerzte ismert tolmácsa, a régebbi időkben pozsonyi vendéglős, kinél sok országgyűlési követ (Kossuth is) lakott, s ki a szabadságharc után külföldre ment, hol Londonban a magyar menekülteknek több hasznos szolgálatot tett, 76 éves korában, Budapesten. — SIMON ÉLÉK, huszár százados, Kolozsvár egykori polgármesterének fia, Bartha Miklós volt képviselő sógora, Bécsben. — LÁNG JÓZSEF, 80 éves korában, Székesfehérváron. — LEYFOLD PÁL, a főváros gazdasági hivatalának főnöke, 58 éves. — SÁRVÁRY ANTAL, a dunagőzhajózási társaság nyg. jogtanácsosa, 83 éves korában, Budapesten.

Dr. JÁVOR BÉLÁNÉ, szül. Feszty Ilka, Komárom- megye tiszteletbeli főorvosának neje és Feszty Árpád festőművészünk nővére, Ó-Gyallán. — ÖZV. ZSARÓK ANTALNÉ, az elhunyt zentai kir. közjegyző özvegye, az Aradon vértanu halállal kimúlt Kiss tábornok nővére, s Deák Ferencz közel rokona, Faragó Ödönnek, a ki most kínai madarin és kínai fővámgazdát, anyósa, Zentán.

Heti naptár, december—január hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. Lists dates from Dec 27 to Jan 2.

Szerkesztői mondanivalók.

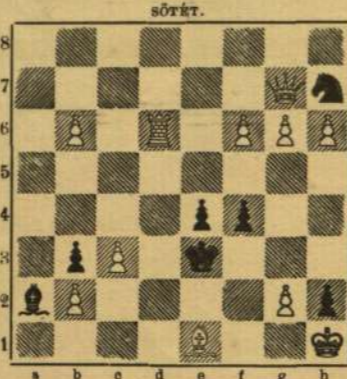
Szombat este. Vén czimbalmos. Szászor, ezerszer. Az előben szép magyar rythmus esendül meg; de tartalma sem románcosná nem tud kikerekedni, sem egy lelki állapotot megkapólag rajzolni. A másik kettő formailag és tartalmilag egyaránt gyöngye. Az ezredév ünnepén. Áldom. Elég volt már az ünnepi versekből, kivált a középszerűekből. Gyöngye a másik vers is. Vadonban. A közlendők közé soroztuk. Mikor. Ősi rózsák. Többnyire csinosak. A közlendők halmaza miatt nem keríthettünk idejében sort ezekre. Ősi R. P. Székesfehérvár egy czimzselvényét kijavítva beklüdeni, s szonallal intézkedünk, hogy a czim kívánata szerint legyen a szelvény nyomtatva.

hogy nyilvánosságra kerüljenek. — Búcsú. Magyarország. Oly kevés formaérzékkel vannak írva, hogy még akkor sem közölhetnők, ha tartalmasabbak volnának. — Népdalok. Jegyző uram, stb. Jól hangzanak, de költői értékek csekély.

SAKKJÁTÉK.

1985. számú feladvány. Pradignat E.-től.

(I. díjat nyert.)

VILÁGOS.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1974. sz. feladvány megfejtése Larzon P.-től.

Table with chess moves and solutions for various problems, including 'Világos.' and 'Sötét.' columns.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárvapatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Gyulán: Dr. Plopn György. — A pesti sakk-kör.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fouillard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenkint — japáni, chinai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 14 ftr 65 krig méterenkint sima, csíkos, kockázott mintázzottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szít és mintázzal) a megrendelt ár postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k. ndv. szállító) selymgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6571

KÉPTALÁNY.

E nagy képtalány megfejtői közt a következő három könyvet sorsoljuk ki: 1. Költők lugasa. Illusztrált díszmunka. 2. Vajda János költeményei. 3. Baksay Sándor Gyalogkönyve című elbeszélésgyűjteménye (három kötet). Mindhárom könyv díszkötésben fog megküldetni a nyerteseknek. — Megfejtési határidő január 5.

A VASÁRNAPI UJSÁG POLITIKAI UJDONSÁGOK

44-ik évfolyam.

1897-iki ÉVFOLYAMA.

Szerkeszti: Nagy Miklós.

A «Vasárnapi Ujság» a jövő 1897-ik évvel 44-ik évfolyamába lép s vezetése immár harmincz esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben. E legrégebb magyar képes lap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükre, szóval korunk történetének igazi krónikája legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arczképeit, élet- és jellemrajzokkal kísérve; költeményeiben, elbeszéléseiben a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; képeiben, melyeknek érdekességet vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, képmagyarázataiban, történelmi, népismei, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerűsítésére, vívmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt cikkeiben arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és erkölcsi megbízhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi barátá tette oly sok magyar tűzhely körében. Tárczaczkikei és kisebb közleményei, valamint a heti események ismeretelésére szánt rovatai felülelik az irodalom, a művészetek, a közintézeti s általában az egész köz- és társasélet körében fölmerülő mozzanatokot.

Eredeti elbeszéléseket és regényeket, többnyire illusztrálva, közöl Jókai Móról, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Herman Ottónétól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szivos Bélától, Kazár Emmiltől, stb. — A külföld szép-irodalmából a legjelebbeket válogatja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket, művészi kivitelű képekkel illusztrálva.

A Vasárnapi Ujság 1897. évi folyamának elején a következő eredeti új elbeszéléseket és regényeket fogja közölni, mindeniket számos képpel illusztrálva: «Az asztalos családja», elbeszélés, írta Jókai Mór; — «A megromlott állás», elbeszélés, írta Mikszáth Kálmán; — «Dáma», történelmi rajz, írta Baksay Sándor; — «Polgárháború», regény, írta Rákosi Viktor; — a külföldiek közül Verne Gyula «Az uszó sziget» című legújabb regénye, a francia kiadás 70 rajzával.

A «Vasárnapi Ujság», mint családi lap, kiterjeszkedik a női munka-körre és divatra is. E rovatában a női foglalkozás körébe tartozó közleményeken és képeken kívül a divat terén fölmerülő s a jó izlést és a szép iránti érzéket fejlesztő jelenségeket ismerteti.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 43-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok», melyet mint az események hű és részrehajlatlan elbadoróját valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó-közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mind- azt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja.

A «Politikai Ujdonságok»-nak állandó ingyen melléklete a «MAGYAR GAZDA» című, rajzokkal ellátott gazdasági és kertészeti lap, s ezenfelül egyéb rendkívüli mellékletek is járulnak a nagy terjedelmű laphoz.

A «Politikai Ujdonságok» tartalmát még bel- és külföldi levelezések, eredeti tudósítások, újszintén számos gyakorlati értékű közlemények élénkítik, s rendszeren közli a nevezetesebb sorsolásokot, gabna-, termény- és érték-füzeti heti szemléket is, stb. — A «Politikai Ujdonságok» a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl minden számában.

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két és fél nagy ívre terjedő tartalma mellett jövőre is adni fog időnként rendkívüli mellékleteket és minden félévben egy-egy nagyobb külön képmellékletet. A «Vasárnapi Ujság» tartalma évenként több mint 130 ívre terjed s több mint ezer képet közöl évenként.

A «Vasárnapi Ujság»-nak és «Politikai Ujdonságok»-nak kiegészítőjéül szolgál a «Világkronika» című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. sz. küldendők. Egyes előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Új előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — Régi előfizetőink legzélszerűbben úgy járnak el, ha czimzalagaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beklüdenek a kiadó-hivatalnak. — Külföldi előfizetésekhöz kérjük a postailag meghatározott viteldíjat is esatolni.

Gyűjtőinknek a «Vasárnapi Ujság»-ból 10, a «Politikai Ujdonságok»-ból 6 előfizetett példány után egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Előfizetési föltételek:

Table with 4 columns: publication name, price per issue, price per year, price per half year. Lists prices for Vasárnapi Ujság, Politikai Ujdonságok, and Világkronika.

A Franklin-Társulat kiadó-hivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. Kossuth Ferencz, felolós szerkesztő. XXX. évfolyam főszerkesztő.

„Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat ocsó... közszel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmarad, új előzetesek szerezzen, hanem mindenkor kellő szinven álló közleményét, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint használat legelső rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előzetesét kaphasson, hanem állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradandóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre néve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyit bír, mint Kossuth, mint a legelőkeltebb lapok három egész oldalán, azaz az Egyetértés egy rendezes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ittenkor az Egyetértés 12-30, illetőleg a kisebb alakban számított 36-60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ly nagy méretét tessék lehetné, hogy az Egyetértés mindenkor bő és részletes híradást, közlést, közlést, a milyenek egy más lap sem nyújthat közönségének, így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országos tudósításai a nemben a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártviszálytól elvonja és élvesztésé teszi. Egy másik nagy előnye az, hogy az Egyetértés az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapoknál megjelenő a egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” ezimi országos hírt rovataiktól a végül az Egyetértés legjobban informált közönségét, ipar és kereskedés, gazdasági rovatait és megbízható tudósításait, tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a használatjának egyetlen orgánusa, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes. Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előzetesi ára a legmérsékeltőbb: 6928

Előzetesek legelőkeltebben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

A főváros legszebb látványosságja A Magyarok Bejövetele Feszty körkép Városligetben Andrássy-ut végén. Csak még rövid ideig látható reggel 9-től este 4 óráig, az esti órákban villany-világításnál. Belépő-díj 50 krajczár. 6553

Korunk fő nyavalvája az idegesség vértelenesség, melyből számtalan más kör származik. Es eüeu pedig legbiztosabban hat a VASAS CHINABOR. 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt mézesi Sherryvel van készítve és minden hasonlevő készítmények között a legtöbb chinajait és vasat tartalmazza. Rozsnyay Mátás és társai Aradon. Csehó Budapest: Török József gyógyszerész, Egger-féle Nádor: gyógyszerész, valamint minden magyarországi gyógyszerészben. 6904

GALDERONI és TÁRSA BUDAPEST, Váci- és Deák-utca sarkán.

Színházi látások alumíniumból legkülönbözőbb kiállításban kitűnő üvegekkel börtökben vagy elegáns peluche zsekkóban. Női látások fogantyúval. Legújabb Zeuss-féle távcsövek. Tábori vadász és versenytávoscsövek legújabb átalakítású a tirago rapide. Salon lorgnettek. Orrepietők és szemüvegek arany, ezüst, teknősbéka-szerű keretben legjobb üvegekkel. Stereoskop szekrények. Aneroid légnyomómérők. Terem és ablak hőmérők díszes kivitelben. Rajzeszközök. Fényképezési készítmények stb. dús választékban. 6985 Argyezzekek kívánatra bérmentve küldetnek.

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana

az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak és fogus tisztítására és fenntartására, valamint a száj felhűsítésére, a legelőkeltebb korbán is. Egy csomag 35 kr.

Dr. Borchardt illatos növény-szappana

hathatós szer a bőr edzésére és épsentartására, valamint pattanásoktól pórsenektől, szepőlőtől és mindennemű tisztálanságoktól való megóvására; egyuttal kitűnő pipereszappan s igen gazdaságos mindennemű fürdéshez és mosdásához. Lepecsélt csomag ára 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőcs, legjobbnak elismert hajerősítő s hajkihullást gátoló hajkenőcs, tege-lyekben 85 kr. Dr. Hartung kinahej-olaj, a haját erősítő olaj, mely annak puháságot s fényt kölcsönöz. 85 kr. Dr. Lúdes tanár növényi rudacs hajkenőcs, eredeti darabokban 50 kr. Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kr. csomagban. Dr. Béringuer zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessenciája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr. és 75 kr. Dr. Béringuer függőker-hajolaja, üvege 1 frt. Leder testvétel balzsamos földi dióolaj-szappana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben kapható: Budapest: Török József gyógyszerész, király-utca 12. sz. alatt. 6580 Továbbá: Kochemster Frigyes utódi, Neruda Nándor és Thallmayer és Seitz gyógyfűszereknél, valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerésztárában, illatsz. és gyógyfűszerkereskedésben.

OVÁS! Hamisítványoktól, nevezetesen a dr. Suin de Boutemard-féle fogpasta és a dr. Borchardt-féle illatos növény-szappan gyakra előforduló hamisítványaitól mindenkit óvunk.

Számtalan hamisított és hamisítások elárúsító sújtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ., cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

MARGIT-ORÉME hirdetés, tartalmazza a termék leírását és a gyártó nevét.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca. Magyar kir. államvasutak. Hirdetmény.

Német-osztrák-magyar tengeri kikötői kőtelék. (Hamburggal való forgalomban kibírt-tett szállítási póthatáridő visszavonása) A Hamburgba menő szállítmányokra 18775 O II. szám alatt kibírt-tett 3 illetve tis napos kiállítási póthatáridőket f. évi decem-ber hó 14-től kezdve többé nem számítják. Budapest, 1896 deczember 17-én.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: FORGÁCSOK. Irta AHO JÁNOS. Finn eredetiből fordította POPINI ALBERT. Ára füzve 1 frt 20 kr.

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgypor: a LA VELOUTINE. Különleges Rizopor BISMUTTAL VEGETIVU CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Főiskolai igaz- orvos Dr. KUN ZOLTÁN kiropróbt gyógyszerel. Vérképző ladbaesok, rőzsaszínre czukrova: vérszegé- dők, görvlyékosok, lástalan tüdőbetegnek legjobb gyógyszer. 1 üveg ára 1 frt 80 kr. Női betegségek ellen leghatásosabb gyógyszer az IERI- GÁLO PÖB 1 doboz 1 forint 80 kr. Dentipurin-szájvíz legjobbn minden szájvénk fölötti kitűnő óvszerre a ragályos torokhajoknak is! Ára 60 krajczár. A Purpurin Crème arcz- és kékezőcsnek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít s bárszínnyerő varázsolja. 1 tégely 1 frt 80 kr. Kaphatók a készítőnél: TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél Sárospatakon. 6839 Főraktár Budapest: Török József gyógyszerésztárában, Király- utca. Dr. Buday Emil gyógyszerésztárában, Városház-ut. Minden drogu-üzletben és gyógyszerésztárában kaphatók.

A kines mit ér — mit ér az élet egészség híján? VÉRSEGENYSÉG, erőtlenség és idogességnél egyedül SERRAVALLO kítűnő ízű chinava-bora segít teljes biztossággal. Többek között ajánlják: Drasche, Kraft-Ebing, Kéti, Laufenauer, Neusser, Schwimmer tanár urak. Fő- és szétkölldési raktár: Egger-féle gyógyszerész a «Nádorhoz». Budapest, Váci-körút 17. 6969 Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

Meglepően hat Czerny J. Antal «keleti rózsateje» (Original Orientalische Rosenmilch), mely oly vakító fehérséget és

üde ifju szint

kölcsönöz az arczbörnek, mely más szer által nem érhető, kítűnő még májfolt, szepő, börtanadás, nem szép arcz- szin és napstús ellen; eltávolítja a bőrnek tisztálansá- gát, mind-n sárga és barna arczszint és egyidej. leg alkal- mas minden testrésze. Feltétlenül ár almatlan Ára 1 frt. Balsamszappan hozzá 30 kr. Raktáron vannak mindennemű illatszer, s appanok, arcz- porok, krémek, arcz- enőcsök, glicerin-készítmények, pomádék, s ájvizek, fogporok, fog efék, aranya- ökevény, hajjerek, fű-ölő, zsebkendő illatszer, stb. Leikiismeretesen megvisszáva s törvényesen védve. B. szerzési forrás: 6967

CZERNY J. ANTAL, BÉCS. Levelezim és gyár: XVIII. Carl-Ludwigstrasse 6. sz. (saját házában). Raktár: I. Wallfischgasse 5. szám.

A sz. kir. ud. opera közelében, az orosz kápolna épületében. — Szét- költés szomsz. 5 frtón felüli megrendelések csomagolási költség nélkül és azonnal postálimentesen küldem. Leírások és használati utasítások az összes Czerny-féle készítményekről kívánatra ingyen és bérmentve. Raktár: Budapest. Török József és Egger A. fal gyógyszerésznél.

KURCZ LIPOT és TÁRS PHOTO. czinkografiai műintézet BUDAPEST VI. KERÜLETI KIRÁLYI 13. sz. GLICHET LEGJOBB D.L.C.S. KIVITELBEN Czinkografia és fémetszel Uján.

SIKKES EGYENRUHÁKAT tábornokoknak, tisztéknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és anyakönyvvezetőknek készítenek. BLUM ÉS TÁRSA császári és királyi Fensége József főherczeg udvari szállító. BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033 Argyezzekek készséggel küldetnek. Pontos címre figyelni tessék.

Levélbélyeg-kereskedés PRÜCKLER J. C. Budapest, IV., Régi posta-u. 5. Alapított 1876. 7014 Veszek! Eladok! Cserélek!

3frt95 egy igen finom metszésű üvegkéslet, mely 41 drból áll, és pedig: 12 drb vizes pohár, 12 drb boros pohár, 6 likör-pohár, 1 vizes üveg, 1 boros üveg, 1 likör-üveg, 6 kompót-tányér, 1 kompótál, 1 csemegé-álvány, 4 drb összesen. Legfinomabb kivitelben 1 forinttal drágább. 5frt95 egy hat személynek való étel készlet legfinomabb karlsbadi porcellánból, festett és aranyozott dísz- lészel, mely 26 darabból áll: 6 drb lapos tányér, 6 leves tányér, 6 csemegő tányér, 1 levestál fedéllel, 1 pécsenyétál, 1 főzelék-tál, 1 salátátál, 1 tésztátál, 1 saucetál, 1 sauce alja, 1 sóartó, 26 darab összesen, 6 tányér a többi 1 forinttal drágább. 3frt95 egy legfinomabb valódi karlsbadi virágos és aranyozott kávé- vagy teakészlet, mely 15 drból áll & p. 1 drb kávé vagy teakanna, 1 tejekanna, 1 cukortartó fődéllel, 6 csésze, 6 tányér, 15 drb-összesen. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek és a pénz visszaküldetik. Ládáért és csomagolásért 60 kr. számítatik. Megrendelések utánvétel mellett az utolsó vasuti állomás meg- jelölésével eszközöletnek. 6946

BÖHM J. üvegyári raktára Budapest, Hunyadi-tér 1. sz. Andrássy-ut mellett.

Az Excelsior-kávé. Budapest 1896. Temesvár 1891. a nagy millenniumi éremmel lett kitüntetve. Az Excelsior (szemes) pörkölt kávé a legkiválóbb fajta keverése különleges mód szerint pörkölt s nemcsak sokkal jobb, mint a forgalomban előforduló más pörkölt kávé, hanem ezáltal szemben 25% meg- takarítást is nyújt a felozott ér és lekötött szamat folytán, mely tulajdonságait a kávé huzamosabb raktá- ros esetén is megőrzi. Minden táboros házi asszony saját érdekében legyen kitérlet az Excelsior kávéval és egyidej. meg annak kiváló tulajdonságairól, de a vételnél kérjük arra ügyelni, hogy ne érdeklén utánzatokat, hanem csakis eredeti csomagolásban — az alábbi védjegyvel ellátott valódi Excelsior kávéval szerezzen be. Legfinomabb 00 minőségű Excelsior kilónként 2.40 kr. csakis törvényesen védett és védjegyünkkel ellátott 1/2, 1 és 5 kilós sárt csomagokban. Az Excelsior kávé előnye: Hogy 1 kiló pörkölt kávét nyerjünk, 1 1/2 kg. nyers kávé szükséges- telik, meri 20% a pörkölt által veszendőbe megy; kitérlet a finom nyers kávéval 2 frt 20 krajczár. 1 kg. pörkölt kávé 2 frt 75 krba kerül, ezzel szemben 00 Excelsior kávéval, mely 4 finom fajból össze- állított keverék csak 2 frt 40 kr. tehát megtakarítás kilónként 35 kr. 5 kilós postacsomagok bérmentve bármely postállomásra.

Wertheimer és Frankl első magyar gőz-kávépörkölt 7037 Budapest, V., nagy korona-utca 11. „Karácsonyi és Ujévi ajándékok”

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller János Szegeden. ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöletnek. 6944

Dr. LENGIEL FRIGYES-féle nyirfabalzsam ajánlja Dr. med. Raspi tanár egyetemi procurator Bécsben és Peyflach tanár által Londonban. Megvizsgált módszer szerint már az ó-korbán is mint kítűnő szepítő- szernek ismert nyírfa vegetabilis anyagából készítve; lehamló ha- tással bír és kiamítja az arczban keletkezett ráncokat és himlő- szemölcsöket, eltávolítja a szepő, májfoltot, anyajelét, arczbört. Mitessert és a bőr tisztálanságát a legkiválóbb idő alatt és az arcz- börnek fiatal, üde arczszint kölcsönöz. Figyeljünk Dr. Lengiel Frigyes nevére és fejtí védjegyre. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására szolgál Dr. Lengiel Frigyes Benzó szappana darabonként 60 kr. 8588 Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésztárában király-utca 12.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT BUDAPEST. Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szil- vattyúkat, lecsapoló és öntöző-szilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szer- kesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hen- gerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag- csöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerral és minden- nemű zúzógépek. 6496

Izzólámpák. Izzólámpagyárunk tetemes kibővítése folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy izzólámpáinkat minden keresett rendszerben, elismert jószágunknál fogva bármely mennyiség- ben, legelőkeltebben számíthatjuk. SIEMENS és HALSKE Gyári raktár: VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a. szám. Dus raktár 7012 világitási testekből villamvilágításhoz, valamint légszesz és villamhoz kombinálva. Házi villamos berendezések eszközöletnek.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemégye-kereskedésben és cukrászdában. 6886

Schweiczi himzések gyári raktára

Budapest, V. kerület, József-tér 10. szám.
Nagy választékú raktár himzésekben szallagok betétek, ruhák. Különlegesség legfinomabb angol Madapolamban mennyasszonyi kelengyék részére. Selyem, bársony és gyapjú szövetek megrendelésre hímiztetnek. 7016

Páris 1889.	Kitüntetve	Brüsszel 1891.
Genf 1889.		Bécs 1891.
1893. Chicago.	Magdeburg.	London 1893.

Egyetememes gyomorpor

Barella P. F. W.-tól Berlin SW., Friedrichstrasse 230, a franciarszági orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbetegségek is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárból. Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:
Budapest: Török József gyógyszerz. király-utca 12. szám. 6892

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

As emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a **városligeti fasor végén** körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részlei:

1. A lelkek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és főványok hegye.
4. Dís vár. Az izzó torony. Az égő sírok.
5. Az ember-fák erdeje.
6. A vér folyó.
7. A tűzvár.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.
10. Az aranycsuhás barátok körmenete.
11. A mézárítás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházak. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggeli 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lovonatn kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházak! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása. 6811

Raktár:

Budapest, Kristóf-tér és Váci-utca sarkán.

Gyártmányok:

Alpaca-ézüst, china-ézüst és alpaccából:

u. m. étszerek, asztalterítékek minden kivitelben; gertya- és gyufa-tartók, teakannák, tea-szűrők, magánházak, szállodák, vendéglők és kávéházak részére.

Kelengye-casetták.

Szabadalmi zott. 7032

tiszta nikkell főző-edények.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Eisenschiml és Wachtl

Budapest, Váci utca 12 7011

Bécs, VIII./L. Kaiserstrasse 62.

Karácsonyi és újévi ajándékok, fényképeszeti készülékek, Diaphani képek, keretesekek, passepantouk és képállványok a legfinomabb és legelőcsbb kivitelben. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

LATZKOVITS A.

BUDAPEST,

IV. kerület, Váci-utca 22. szám.

Os. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja 6594

uri divat- és fehérnemű-újdságait.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen

legjobb hatású szer a RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerertárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld

Réthy Béla gyógyszerész

Bécs-Csabán. 6981

Főraktár TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerertára Budapest.

4 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és előismerő oklevél.

Kwizda-Féle korneuburgi marha-táppor.
Veterin.-diätetikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 cserendő óta a legtöbb itálilóban kitűnő sikerrel alkalmaztatik a táplálkozás kedv hiányának, rossz emésztésének; a tehének tejének bőségének és jobb tétele czéljából.
Ar: 1/4 doboz 75 kr., 1/2 doboz 35 kr.
Csupán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszerertárban és gyógyszerkereskedésben. — Főraktár: Kwizda Ferencz Joh. os. és kir. oszt. magyar és román kir. udv. szállító. 6999

Alapított 1864.

33 év óta fennálló vegyi tisztító és kelmefestő intézete egyedül van Budapesten világhírlítási érmeikkel kitüntetve és gőzre jól berendezve.

BERKETZ ISTVÁN utóda

Vegyi tisztító és kelmefestő gyára

elfogad vegyi tisztítás és festés végett mindennemű hőlgy., uri és gyermekruhákat, függönyöket, terítőket; díszit és butorszőveket, himzéseket, csipkeféléket stb. és minden e szakba vágó tárgyakat.

Üzlethelyiségek: IV., Rózsa-tér 3. és IX., Kinizsi-utca 14. Budapest.

Május 1-től róza-téri üzletemet, a ház lerombolása miatt, közvetlen a szomszéd-úthoz IV., Lipót-utca 7 alá helyezem át. 7036

Vidéki megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BRÁZAY KÁLMÁN SÓSORSZESZ
Készítménye
BUDAPESTEN
Múzeum körút 23 szám.
Védjegy 19. és 20. sz.

Fekete selyemkelmék
valamint fehér és mindentel más színek igazi gyári árakon, a valódiságról és tartósságról való jótállás mellett, méterenként 35 krtól 12 frt-ig portó- és vámmentesen házhoz szállítattak. Magánosok részére a legjobb, ártalmatlan megrendelési forma. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták bérmentesen küldetnek Svájcba a levélportó kétszeres. **GRIEDER ADOLF ÉS TSA**
selyemkélme-gyárak szövetsége Zürich. 6953
Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat- és fehérnemű-raktára.

BUDAPEST,

IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.

Telefon. Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek. 6919

ÖRÖK SZÉPSÉG.

Több évi fáradságos és költséges vegyi kísérletezés után sikerült oly szert találnom fel, mely teljesen ártalmatlan és biztos hatású bir. Ezen szépségért elveztem kalopsionnak

A KALOPSION hatása:

A kalopsion használata által rövid idő alatt arczbőrünk, mely foltos, kiütéses volt, gyönyörűen kitisztul, nagymértékben megfehéredik. Arczbőrünk lágy, puha, finom lesz. — A kalopsion huzamosabb használata által az arczunkon levő ránczok elsimulnak és fiatal, tiszta arczbőrt nyerünk. — A ki a kalopsiont folytonosan használja késő öreg koráig nem fog ránczos arczbőrt kapni.

Egy üveg ára 10 frt. Próbátveg 2 frt 50 kr. Dr. Rellous E. Paris.

Magyarországi képviselőik:

Kapható SZALAY JOZSEFNEL, IV., szőlő-n. II. sz. és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerz. arnál király-utca.

Hogy a n. é. vevők megelégedésnek ne legyenek kitéve a Magyarországon forralomba kerülő üvegek a képviselő pecsét és czímkejével vannak ellátva. 7029

Nincs többé fejfájás!

D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta egyoldalu, ideges, rheumaserű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezerre mező köszönetnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben

56 a MADRIDI UDVAR és Baross Gáborné ó exzellenziája

feltűnő eredményt nyert használtatott

Kapható **KÖLLER TESTVÉREK** a Nagy Kristóf-hoz czímzett gyógytárban Budapest. IV., Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán. 7038

WEINWURM ANTAL
fonyképes első magyarországi chemographiai műintézet.
Budapest, IV., Károly-utca 3.
Készit mindennemű czímkezésű díczet, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia után. Alaprajzok, térképek, hálósztok fotolithografai úton a legújanyosabbban sokszorosítottatnak. Külön berendezés jásonkivül való fénykép felvételekre.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalilag kitüntetett sósorszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czímjegyeimet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszermind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSORSZESZ

általánosan ismert kiténő háziszor; különösen a bedörzsölés-kenőgyűrő-gyógymódnál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszerűen fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan ist nyer a szesz elpárolgása után, ugyazintén fojmosására és a hajnyek erősítésére, a fejkorpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

BRÁZAY KÁLMÁN

Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.